

**III. International Congress of
Bilingualism Studies and
European Turks**
28-29 May 2021

Abstracts Book

**III. Uluslararası
Avrupalı Türkler ve
İkidualilik Çalışmaları Kongresi**
28-29 Mayıs 2021

Özet Kitapçığı

Organizing Committee | Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. İsmail GÜLEÇ	İstanbul Medeniyet University, Turkey
Assoc. Prof. Bekir İNCE	İstanbul Medeniyet University, Turkey
Prof. Dr. Belma HAZNEDAR	Boğaziçi University, Turkey
Assoc. Prof. Osman COŞKUN	Marmara University, Turkey
Berrak Pınar ULUER	Turkiska Student- och Akademikerföreningen, Sweden
Mert Can YILMAZ	Turkiska Student- och Akademikerföreningen, Sweden

Secretariat

Res. Assist. Murat TOPAL	Sakarya University, Turkey
Lect. Ezgi İNAL	İstanbul Aydın University, Turkey

Scientific Committee | Bilim Kurulu

Assoc. Prof. Adriatik DERJAJ	University of Tirana, Albania
Assoc. Prof. Alban FOÇI	University of Tirana, Albania
Prof. Dr. Alpaslan OKUR	Sakarya University, Turkey
Prof. Dr. Birsal KARAKOÇ	Uppsala University, Sweden
Prof. Dr. Cemal YILDIZ	Embassy of Turkey - Berlin Educational Counselor, Germany
Prof. Dr. Çiğdem SAĞIN ŞİMŞEK	Middle East Technical University, Turkey
Prof. Dr. Firdevs KARAHAN	Sakarya University, Turkey
Prof. Dr. Marie-Françoise MELMOUX-MONTAUBIN	Picardie University, France
Prof. Dr. Mehmet Ali AKINCI	Rouen University, France
Prof. Dr. Mehmet CANBULAT	Akdeniz University, Turkey
Prof. Dr. Mirjana TEODOSIJEVIĆ	University of Belgrade, Serbia
Assoc. Prof. Monika HASANI	University of Vlora, Albania
Prof. Dr. Murat DEMİRKAN	Embassy of Turkey - Paris Educational Counselor, France
Prof. Dr. Mustafa ÇAKIR	Embassy of Turkey - Munich Educational Counselor, Germany
Prof. Dr. Mustafa KURT	Gazi University, Turkey
Prof. Dr. Mustafa S. KAÇALIN	Marmara University, Turkey
Prof. Dr. Nazım İBRAHİM	Metodiy University, North Macedonia
Prof. Dr. Nezir TEMUR	Gazi University, Turkey
Assoc. Prof. Sofia DELIJORGJI	University of Tirana, Albania
Prof. Dr. Suat UNGAN	Karadeniz Technical University, Turkey

Programme | Kongre Programı

28 May 2021 Zoom: https://uu-se.zoom.us/j/66046923742 Time Zone: UTC/GMT +3 Istanbul, Turkey	
13.00	Opening Remarks
13.30	Keynote Speech Subordination Strategies in Turkish-Swedish Bilingual Children (Türkçe-İsveççe Konuşan İkidilli Çocuklarda Yan Cümle Oluşturma Stratejileri) <i>Prof. Dr. Birsal Karakoç & Prof. Dr. Ute Bohnacker</i>
14.15 - 14.30	Break
14.30 – 15.30	Session 1 Chair: Bayram Baş, Yıldız Technical University Miras Dil Olarak İsveç'te Türkçe <i>Belma Haznedar & Berrak Pınar Uluer</i> Türkçe Dersi Alan Yurt Dışındaki İkidilli Türk Çocuklarına Yönelik Konuşma Kaygısı Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması <i>Selçuk Emre Ergüt & Bayram Baş</i> Alanya'daki Almanların Türkçe Edinimlerine Alanya'nın ve Alanya Ağzının Etkisi <i>Elif Ermağan</i>
15.30 – 15.45	Break
15.45 – 17.05	Session 2 Chair: Bekir İnce, İstanbul Medeniyet University İkidilli Öğrencilerin Ana Dil Eğitiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Masallar: İsveç Örneği <i>Nejla Orta</i> İkidilli Çocuklar için Sanal Kukla Tiyatrosu: Bir Eylem Araştırması <i>Şeyda Yeşilyurt</i> Media Contribution to Bilingual Child Education <i>Sedat Cerci</i> İkidillilere Sözcük Öğretiminde Oyunlaştırmanın Önemi ve Öğretim Teknolojilerine Dayalı Bir Örnek <i>Bekir İnce</i>

17.05 – 17.20	Break
17.20 – 18.20	<p style="text-align: center;">Session 3 Chair: Bora Başaran, Anadolu University / Embassy of Turkey in Frankfurt</p> <p style="text-align: center;">İkidilli ve okdilli Eğitim Aktörleri İçinde Ailenin Rolü <i>Yasemin Abayhan & Ezgi İnal</i></p> <p style="text-align: center;">İkidillilikte Sosyal evre Faktörü Üzerine <i>Zhağira Otyzbay</i></p> <p style="text-align: center;">Eğitim Diplomasisi erevesinden Almanya Eğitim Federalizmi ve İkidilliler için Ders Kitabı Hazırlamak <i>Bora Başaran</i></p>
18.20 – 18.35	Break
18.35 – 19.15	<p style="text-align: center;">Session 4 Chair: Mert Can Yılmaz, Uppsala University</p> <p style="text-align: center;">Phrasal Verbs in British English and American English and Their Representation in the Bilingual English-Albanian Dictionary <i>Fatma Shijaku</i></p> <p style="text-align: center;">Reviewing the Importance of <i>Bejtexhi</i> Literature in the System of Albanian Literature <i>Belfjore Qose (Zifla) & Adriatik Derjaj</i></p>
<p>29 May 2021 Zoom: https://uu-se.zoom.us/j/66046923742 Time Zone: UTC/GMT +3 Istanbul, Turkey</p>	
10.00 – 11.00	<p style="text-align: center;">Session 1 Chair: Mehmet Canbulat, Akdeniz University</p> <p style="text-align: center;">İkidillilik Bağlamında Suriyeli Mülteci Öğrenciler ve Kilis İli Örneği <i>Hüseyin Doğramacıoğlu</i></p> <p style="text-align: center;">Türkiye’de Yaşayan ve Ana Dili Arapça olan Ailelerin İkidilli ocuklarının Ev Ortamında Türkçe Kullanma Durumlarının İncelenmesi <i>Murat Yiğit & Muhammed Hasan aker</i></p> <p style="text-align: center;">Rus Okullarında Öğrenim Gören İkidilli Öğrencilerin Kültür Entegrasyon Sorunları <i>Mehmet Canbulat</i></p>
11.00 – 11.15	Break
11.15 – 12.35	<p style="text-align: center;">Session 2 Chair: Belma Haznedar, Boğaziçi University</p> <p style="text-align: center;">Fransa’da Yaşayan Göçmen Kökenli Türk Öğrencilerin okdilli Dağarcığı Üzerine Bir Dil Portresi alışması <i>Fatma Buşna Süverdem & Zeynep şeyma Hamurcu</i></p> <p style="text-align: center;">Genç Ahıska Türkü Bireylerin İkidillilik Profilleri ve Aile Dil Planlaması <i>Kayhan İnan</i></p> <p style="text-align: center;">ift Dilde Eğitim Veren Okullara İlişkin Aile Görüşleri: Kıbrıs Örneği <i>Özay Aylin Aşçı & Ahmet Güneyli</i></p> <p style="text-align: center;">İkidillilerin Eğitiminde Etkili Bir Model: Dil Alaşımı Modeli <i>Bekir İnce</i></p>

12.35 – 12.50	Break
12.50 – 14.10	<p style="text-align: center;">Session 3 Chair: Berrak Pınar Uluer, Stockholm University</p> <p style="text-align: center;">A Review Of Bilingual Education Policies in Finnish 2016 New Core Curriculum <i>Wen-Hua Chen</i></p> <p style="text-align: center;">The Comparison of English Vocabulary Learning Strategies Employed by Bilingual and Multilingual Students <i>Kübra Aksak & Feryal Çubukçu</i></p> <p style="text-align: center;">Türkçede İkidillilik Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi <i>Merve Arıcı & Mehmet Kurudayıoğlu</i></p> <p style="text-align: center;">İkidillilik Konusunda Hazırlanmış Lisansüstü Tezler Üzerine Bir İnceleme <i>Meltem Çetinkaya</i></p>
14.10 – 14.25	Break
14.25 – 15.45	<p style="text-align: center;">Session 4 Chair: Cemal Yıldız, Marmara University / Embassy of Turkey in Berlin</p> <p style="text-align: center;">İkidilli Çocuk Velisi Olmak <i>Dilshoda Mubarakova</i></p> <p style="text-align: center;">Almanya’da İki/Çokdilli Eğitimde Aile ve Okulun Rolü <i>Cemal Yıldız, Kenser Arslan & Reyhan Thomas</i></p> <p style="text-align: center;">İki/Çokdilli Ortamlarda Büyüyen Çocuklarda Veli Etkisi (Almanya/Hof Örneği) <i>Berna Çak</i></p> <p style="text-align: center;">İkidilli Çocukların Ailelerine Yönelik Çalışmalar Kapsamında Öğretmenler için Bir Eğitim Programı Önerisi: Dil ve Kültür Koçluğu Eğitimi <i>Ezgi İnal</i></p>
15.45 – 16.00	Break
16.00 – 17.20	<p style="text-align: center;">Session 5 Chair: İsmail Güleç, İstanbul Medeniyet University</p> <p style="text-align: center;">Avrupada İkidilli Çocuklara Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Güçlükler <i>Şükran Yargı</i></p> <p style="text-align: center;">Türkiye’de Yaşayan İkidilli Türk-Japon Çocukların Annelerinin Yaşadıkları Sorunlar ve Bunlar Üzerine Görüşleri <i>Nuray Demir Öztürk</i></p> <p style="text-align: center;">İsviçre’deki İkidilli Türk Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Durumlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri <i>Gözde Nur Candan</i></p> <p style="text-align: center;">İngiltere’de Yaşayan İkidilli Türk Çocuklarının Türkçe ve Türk Kültürü Dersindeki Tutumlarına Dair Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi <i>Murat Yiğit & Muhammed Hasan Çakar</i></p>
17.20 – 17.35	Break

17.35 – 18.55	<p style="text-align: center;">Session 6 Chair: Nermin Yazıcı, Hacettepe University</p> <p style="text-align: center;">Türkçe Öğrenen Yabancılar için Türk Edebiyatı Antolojisi Kitabında Gönderim Ögelerinin Değerlendirilmesi <i>İbrahim Fatih Demirel & Veli Gök</i></p> <p style="text-align: center;">Türkiye’de İkidilli Çocuk Kitaplarının Durumu <i>Emine Betül Karabıyık & Serdarhan Musa Taşkaya</i></p> <p style="text-align: center;">Yurt Dışında Yaşayan İkidilli Türk Çocuklarının Türkçe Eğitimlerinde Kullanılan Ders Kitaplarında Reddetme Stratejilerinin Görünümü <i>Günçe Gündüğüdu & Nermin Yazıcı</i></p> <p style="text-align: center;">Yarı Kişiselleştirilmiş Ders Malzemesi Tasarımında Sözcük Seçimi Örneği <i>Bora Başaran</i></p>
18.55 – 19.10	Break
19.10 – 20.30	<p style="text-align: center;">Session 7 Chair: Mert Can Yılmaz, Uppsala University</p> <p style="text-align: center;">İkidillilik Tanımı Üzerine Kuramsal Tartışmalar <i>Nermin Hüseynova</i></p> <p style="text-align: center;">İkidillilerde Dil Yıpranmasının Dil Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi <i>Selim Tiryakiol</i></p> <p style="text-align: center;">Dil ve İkidillilik Meselelerine Heideger ve Gadamer’in Fenomenolojik ve Hermeneutik Felsefeleri Açısından Bir Yaklaşım <i>İdris Demirel</i></p> <p style="text-align: center;">Olanaksızın Sınında İkidilli Edebiyat ya da Hoca Dehhânî’den Franz Kafka’ya Minör Edebiyat Makinesinin İkidilli Kullanım Kılavuzu <i>Mert Tutucu</i></p>

MİRAS DİL OLARAK İSVEÇ'TE TÜRKÇE

Belma Haznedar

Boğaziçi University, Turkey, haznedab@boun.edu.tr

Berrak Pınar Uluer

Stockholm University, Sweden, berrakuluer@gmail.com

Abstract | Özet

Miras dil terimi, günümüzde özellikle göçmen ve azınlık dilleri ile dil toplulukları arasındaki dil, kimlik ve güç ilişkilerini araştıran etnolinguistik canlılık çalışmalarında yaygın bir şekilde kullandığımız önemli bir kavramdır (Cummins, 2005; Giles, 1977; Polinsky, 2018). Fishman'a (2001) göre, miras dil ailede konuşulan dildir. Valdés'e (2000) göre ise, miras dil konuşucusu toplumda prestijli kabul edilen dilin dışında ailede farklı bir dili konuşan ve her iki dili belli ölçüde kullanabilen kişidir. Bu çalışmanın amacı, İsveç'te yaşayan Türklerin miras dil kullanım özelliklerini ve Türkçeyi çocuklarına aktarma konusundaki görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaçla 101 kişiden toplanan anket verilerinde incelenen konular (i) Miras dil konuşucu Türklerin Türkçeyi bilme düzeyi ve kullanım alanları; (ii) Türkçenin genç kuşaklara aktarımı ve (iii) Türkçeye olan tutumlarıdır. Edinilen ilk bulgulara göre, Türkçenin çeşitli alanlardaki kullanım düzeyi nesle göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermektedir. Buna rağmen sonuçlar tüm nesillerin göç sebepleri ne olursa olsun miras dil öğrenimini desteklediklerini ve çokdilliliğin önemini farkında olduğunu göstermektedir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Miras Dil, İkidillilik.

TÜRKÇE DERSİ ALAN YURT DIŞINDAKİ İKİDİLLİ TÜRK ÇOCUKLARINA YÖNELİK KONUŞMA KAYGISI ÖLÇEĞİ: GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİK ÇALIŞMASI¹

Selçuk Emre Ergüt
Yıldız Technical University, Turkey, selcukemreergut@gmail.com

Bayram Baş
Yıldız Technical University, Turkey, bayrambas@gmail.com

Abstract | Özet

Bu çalışma, Türkçe ve Türk Kültürü dersine devam eden iki dilli Türk çocuklarının sınıf içi ve sınıf dışı konuşma kaygılarını ölçmek amacıyla hazırlanan “Türkçe Dersi Alan Yurt Dışındaki İki Dilli Türk Çocuklarına Yönelik Konuşma Kaygısı Ölçeği”nin geçerlilik ve güvenilirliğini incelemektedir. Literatür taraması, madde havuzunun oluşturulması, farklı disiplinlerden uzman görüşlerinin alınması ve pilot uygulama aşamalarından sonra esas uygulama Almanya’da Türkçe ve Türk Kültürü derslerine devam eden 260 Türk öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Normallik Testi, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Testi ile Bartlett Küresellik Testi (Bartlett test of Sphericity) sonrasında keşfedici faktör analizi (KFA) yapılmış; kestirim yöntemi olarak Maksimum Olasılık (Maximum Likelihood), döndürme yöntemi olarak dik döndürme yöntemlerinden Maksimum Değişkenlik (Varimax) seçilmiştir. KFA sonucunda sınıf dışı konuşma kaygısı, sınıf içi konuşma kaygısı ve konuşmaya yönelik rahatlık faktörlerinden oluşan ve toplam varyansın %51.1’ini açıklayan 22 maddelik 3 faktörlü bir yapıya ulaşılmıştır. Ölçeğin tamamı ve alt boyutları için güvenilirlik katsayılarının (Cronbach Alfa) .803 ile .923 ve korelasyon katsayılarının (Pearson) .337 ile .911 arasında; madde toplam korelasyonlarının ise .346 ile .739 arasında değiştiği görülmektedir. Alt ve üst %27’lik gruplar arasında yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda ölçek, faktör ve madde ortalama puanları arasında anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Son olarak doğrulayıcı faktör analizi kapsamında incelenen model uyum indeksleri (χ^2 , χ^2/df , RMR, SRMR, RMSEA, CFI, TLI) ölçeğin kabul edilebilir düzeyde uyumlu olduğunu göstermiştir. Tüm analizler neticesinde ilgili ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma Türkçe dersi alan yurt dışındaki iki dilli Türk çocuklarının sınıf içi ve dışı konuşma kaygılarına yönelik olarak hazırlanan ilk ölçek olması sebebiyle, bu hedef kitleye yönelik olarak yapılacak kaygı temelli araştırmalarda kullanılabilir olacaktır.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Türkçe ve Türk Kültürü Dersi, Konuşma Kaygısı, Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi, İkidillilik.

---

¹ Bu çalışma Selçuk Emre Ergüt’ün Prof. Dr. Bayram Baş danışmanlığında Yıldız Teknik Üniversitesi Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı’nda yürüttüğü yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

ALANYA'DAKİ ALMANLARIN TÜRKÇE EDİNİMLERİNE ALANYA'NIN VE ALANYA AĞZININ ETKİSİ

Elif Ermağan

İstanbul Medeniyet University, Turkey, elifermagan2020@gmail.com

Abstract | Özet

Alanya'nın iklim özellikleri, ucuz yaşam, Alanya'ya yerleşmek isteyen yabancılar için her zaman ilgi çekici olmuştur. Bu yabancı nüfusun istatistiksel sıralaması zaman zaman değişse de Almanlar üst sıralarda kendilerine yer edinmişlerdir. Kendi ülkelerinden Alanya'ya göç edip yerleşen Almanlar, emeklilik sonrası göç, evlilik göçü çeşitleriyle, kendi istekleriyle Alanya'ya gelip yerleşseler de Alanya ağzını anlama noktasında zorluk çekmekte dolayısıyla bu ağzın konuşulduğu çevreyle de tam bir uyum içerisinde olamamaktadırlar. Bu bağlamda, bu çalışmanın sorusunu, Alanya'da yaşayan geç ikidilli Almanların standart Türkçeyi edinmelerine, Alanya'nın kültürel özelliklerinin ve Alanya ağzının morfolojik açıdan etki edip etmeyeceği oluşturmaktadır. Bu nedenle Alanya'ya gidilerek geç ikidilli on dört Alman katılımcıya yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmış, görüşmeler ses kaydına alındıktan sonra yazıya aktarılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeyle birlikte uygulanan bir diğer yöntem de gözlemdir. Yapılan çalışmada gözlem ve görüşme yoluyla elde edilen nitel araştırma verileri içerik analiziyle analiz edilmiştir. Sonuç olarak, Alanya'daki yabancı nüfusun varlığı, Almanların hem kendi dillerinde hem de Türkçe dışında yabancı bir dilde anlaşmalarına ortam sağlayıp Türkçe edinmelerini zorlaştırmaktadır. Diğer taraftan Türkçeyi edinen ya da öğrenme aşamasında olan tüm katılımcılarda Alanya ağzının morfolojik özelliklerinin katılımcıların standart Türkçe konuşmalarına etkisi tespit edilmiştir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Geç İkidillilik, Almanlar, Alanya, Alanya Ağzı, Kültür, Kültür Uyumu.

İKİDİLLİ ÖĞRENCİLERİN ANA DİL EĞİTİMİNDE KÜLTÜR AKTARIM ARACI OLARAK MASALLAR: İSVEÇ ÖRNEĞİ

Nejla Orta

Uppsala University, Sweden, nejlakayali@gmail.com

Abstract | Özet

Avrupa’da çok kültürlü eğitim süreciyle beraber ikidillilik ve ikidilli eğitim giderek önem kazanmaktadır. Dil ve kültürün bir bütün olduğu düşünüldüğünde kültürün taşıyıcısı ve aktarıcısı olan dilin kaynaklarından biri olan masalar, tekerlemeler dilsel gelişimi destekleyen sözlü kültür ürünleridir. Dilin inceliklerini, kültürel kodlarını basit ama işlevsel bir biçimde içeren türlerdir. Çocukların dil öğrenimiyle beraber kültürlenmesini sağlayacak araçlardan biri olarak masallar gösterilebilir. Bu kapsamda İsveç’te yaşayan ana dili Türkçe olan ikidilli çocuklarla 4 haftalık 320 dakikalık bir masal etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, öğrencilerin masal farkındalığını, masallarla dil gelişimini değerlendirmek ve bu farkındalığın kültürel değerlerin aktarılmasındaki önemine değinmek amaçlanmıştır. Anadolu masallarının Türk kültürünün aktarımı açısından önemi açıklanmıştır. Çalışma sürecinde örneklem olarak “Anadolu Masallarıyla Türkçe Konuşuyoruz” etkinliklerine katılan 8-13 yaş arası yirmi öğrenciyle görüşülmüştür. Nitel yöntem çerçevesinde konuyla ilgili odak grubundaki öğrencilerin görüşleri alınarak etkinliğin başında ve sonunda açık uçlu sorularla anket uygulanmış ve gözlem yapılmıştır. Verilen cevaplara ve edinilen gözlemlere göre değerlendirmelerde bulunulmuştur. Çalışmanın başlangıcında, öğrencilerin masal türünün içeriğine dair yeterli bilgiye ve kültürel kodlara sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Örneğin doğum, evlenme, ölüm gibi geçiş dönemlerine veya bayramlara ait kültürel kodlar bilinmemekte ve bu tür durumlarda neler yapılmakta ya da nelerin söylenmesi gerektiği ya da bireyin kendini nasıl ifade edeceğini ya az bildiği ya da bilmediği gözlemlenmiştir. Etkinliğin sonunda ise anlatılan masallarla çocukların dil ediniminde masalların öğrencilerde olumlu tutum geliştirdiği, ana dilde kendini ifade etmede ve sosyalleşmede önemli ilerlemeler gözlenmiştir. Bu kapsamda eksikliklerin giderilmesi için öneriler de sunulmuştur. Masal, tekerleme gibi halk bilimsel edebî türlerin öğrencinin ana dil eğitiminde maddi ve manevi değerler, gelenekler, inançlar, yaşam biçimleri, sanat, yeme-içme gibi kültürel kodların aktarımında önemli bir destekleme ve farkındalık yaratma, ayrıca bireysel ve sosyal kazanımlar elde etmekte etkin bir araç olarak nasıl kullanılabileceğine dair önerilerde bulunulmuştur. Masallar, dilin kullanım alanlarının farkına varılması, daha kolay öğrenilmesi, iki dil ve kültür arasındaki çeşitlilik ve farklılığın objektif bir gözle değerlendirilmesi, iki kültürdeki insanlara empati duymalarını sağlamak bakımından hem işlevsel hem önemlidir. Bu açıdan bir kültür ögesi olarak masallar, dilin en büyük işlevi olan kültür aktarımını sağlayan araçlardan biridir ve Türkçe öğretiminde bu tür kültürel unsurlara yer vermek önemlidir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İkidillilik, Kültür, Masal, Tekereleme, Türkçe Öğretimi.

İKİDİLLİ ÇOCUKLAR İÇİN SANAL KUKLA TİYATROSU: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Şeyda Yeşilyurt
Gazi University, Turkey, seydayesilyurt82@gmail.com

Abstract | Özet

İki dilli ailelerde çocukların kelime dağarcıklarını her iki dilde de geliştirmek ve telaffuz problemlerini en aza indirmek, dil gelişimi için büyük önem taşımaktadır. Özellikle ana dil edinimi, farklı dil konuşan bir ülkede gerçekleşiyorsa çocukların ilgisini çekecek aktiviteler, görsel-ışitsel materyaller tasarlamak önem arz etmektedir. Bu sebeple “Sanal Kukla Tiyatrosu: Merve ve Kırmızı Gaga” adlı oyunun ve bu oyuna bağlı tasarlanacak etkinliklerin çocukların dil gelişimine etkisini gözlemek ve velilerin görüşlerine başvurmak amacıyla bu çalışma bir eylem araştırması olarak planlanmıştır. Nitel bir çalışmadır ve deseni “eylem araştırması”dır. Öncelikle sorun tespit edilmiş. Literatür taraması yapılmış ve materyal seçimi gerçekleştirilmiştir. Çocukların dil gelişim özelliklerine uygun ana materyalle bağlantılı “papağanlık oyunu” çocukların yeni kelimeler öğrenmeleri ve kelimeleri doğru telaffuz etmeleri için eylem planına dâhil edilmiştir. Etkileşimli bir aile çocuk etkinliği olması için “kuklanı tasarla ve oyna” etkinliği de plana eklenerek materyalin dikkat çekici ve motive edici olması sağlanmıştır. Yurt dışındaki ailelere bir model sunması açısından öncelikle gönüllü başka bir aileden çalışmayı yapması ve gün gün kaydetmesi istenmiştir. Ayrıca evdeki eski malzemelerle bir kukla tasarlaması ve bunu da videoya alması istenmiştir. Örnek videolar hazır olunca bir Word dosyası şeklinde açıklamalar yazılarak yurt dışındaki “gönüllü olan” ikidilli ailelere ulaştırılmıştır. Ailelerin çocuklarıyla dört gün boyunca “Türkçe saati” etkinliği adı altında videoları izlemeleri, “papağanlık” oyununu tasarladıkları kuklayla veya kuklasız olarak oynamaları ve mümkünse ses kaydı, video kaydı almaları, alamazlarsa gün içinde dönüt vermeleri için görüşme yapılması sağlanmıştır. Yapılan görüşmeler, gözlemler ve doküman incelemeleri bize, sanal kukla tiyatrosu ve buna bağlı tasarlanan etkinliklerin aile içi iletişimi ve etkileşimi canlandırdığını, çocukların kelime dağarcığına yeni kelimeler eklendiğini, telaffuzda zorlandıkları kelimeleri papağanlık oyunu yardımıyla daha kolay söyleyebildiklerini, Türkçe kukla oynatma etkinliği sayesinde kendilerini Türkçe ifade etme motivasyonlarının arttığını göstermektedir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İkidillilik, İkidilli Çocuklar, Kukla Tiyatrosu, Görsel-İşitsel Materyal, Eylem Araştırması.

MEDIA CONTRIBUTION TO BILINGUAL CHILD EDUCATION

Sedat Cereci

Hatay Mustafa Kemal University, Turkey, s.cereci@gmail.com

Abstract | Özet

In the modern world, many societies now live as multicultural, and in most countries more than one language is spoken. In multicultural societies, it is compulsory to teach languages other than the mother language to new generations. Like multicultural societies, media is one of the main elements of the modern age. Media reaches large masses with its worldwide network and is effective. Media is often used for communication and to spend time. However, the educational side of the media can never be denied. The media educates people, changes their behavior and transforms the world. Written messages in the media, speech programs in different languages, serials, films and countless messages get people used to different languages and teach them. Learning of the second language becomes easier with the continuity of multilingual publications.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Media, Bilingual Education, Multicultural Societies, Language.

İKİDİLLİLERE SÖZCÜK ÖĞRETİMİNDE OYUNLAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİNE DAYALI BİR ÖRNEK

Bekir İnce

İstanbul Medeniyet University, Turkey, bekir.ince@medeniyet.edu.tr

Abstract | Özet

Çocuğun dünyasına değgin en temel kavram oyundur. Oyun ve eğitim arasındaki ilişki ise neredeyse insanlık tarihi kadar eskidir. Oyunlar, amaçsız ve gereksiz çocuksu faaliyetler değildir. Üstelik doğru planlandıkları takdirde çocukların eğitimine ve gelişimine hizmet edebilmeleri de mümkündür (İnce, 2016). Eğitsel oyunlar; motivasyon, yaratıcılık, iş birliği, iletişim, paylaşma, oyun yapısındaki karmaşıklık ve oyun sonucundaki belirsizlik gibi özelliklerinden dolayı farklı yaş gruplarına her zaman çekici gelmekte ve sürekli oynanabilmektedir (Varışoğlu vd. 2013: 1060 akt. İnce, 2016). Öte yandan alanyazın taramasında ikidillilerin eğitim-öğretim sürecinde oyuna ve oyunlaştırmaya ne kadar yer verildiğine yönelik bir araştırmaya rastlanılamamıştır. Bu çalışmanın amacı hem oyunlaştırmının sözcük öğretimi üzerine etkilerini ikidillilik perspektifinden tartışmaya açmak hem de oyunlaştırmaya yönelik bir örneği ortaya koymaktır. Çalışmada yöntem olarak fenomenolojik yaklaşımdan yararlanılmış verilerin toplanmasında görüşmeden yararlanılmıştır. Çalışmanın sonuçları sözcük öğretimine yönelik öğretim teknolojilerine dayalı olarak geliştirilen örneğin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Oyunlaştırma, İkidillilik.

İKİDİLLİ VE ÇOKDİLLİ EĞİTİM AKTÖRLERİ İÇİNDE AİLENİN ROLÜ

Yasemin Abayhan
Hacettepe University, Turkey, yasemina@hacettepe.edu.tr

Ezgi İnal
Istanbul Aydın University, Turkey, ezginal1@aydin.edu.tr

Abstract | Özet

Bireylerin dil ediniminde ve sonraki dil gelişim süreçlerinde pek çok eğitim paydaşının rolü vardır. Bebeğin dünyaya gelişinden itibaren varsa, okul öncesi sürecine kadar ve bu sürecin ardından bütün okul yaşamı boyunca çocuğun temel ihtiyaçlarından sorumlu aile/bakım veren kişiler; okul öncesi eğitim süreçlerinden başlayarak yükseköğretim dâhil olmak üzere eğitim sistemini oluşturan unsurları planlayan sistem koyucular ve her kademedeki okul yöneticileri; ayrıca çocuğun eğitim hayatı devam ettikçe sosyal ortamının uzun yıllar odağında olan okul yaşamındaki okul arkadaşları/akranları ve öğretmenleri dil gelişiminde önemli bir role sahiptir. Bu bakımdan bireyin kendisini ifade etmeye çalışırken kullandığı dilsel özellikler bu çerçevenin niteliklerine bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda hemen her dönemde çocukların dil edinimi ve gelişimi süreçlerinde yer alan aile unsuru diğer paydaşlardan daha geniş bir etki alanına sahiptir. Bu çalışmada, ikidilli çocukların dil gelişim süreçlerinde yer alan eğitim paydaşları içinde ailenin yeri ele alınarak, nitel çalışma deseniyle doküman analizi yöntemi kullanılmış başta aileler olmak üzere diğer eğitim aktörlerine yönelik tespitlere yer verilmiştir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İkidillilik, Çokdillilik, Aile, Eğitim Aktörleri.

İKİDİLLİLİKTE SOSYAL ÇEVRE FAKTÖRÜ ÜZERİNE

Zhazira Otyzbay
Pamukkale University, Turkey, jazirakentauby@gmail.com

Abstract | Özet

İkiddillilik olgusu küreselleşen dünyada gün geçtikçe artmaktadır. Bilim adamlarının sürekli olarak ele aldıkları en önemli konular arasında sosyal çevrenin bireylere ve onların bilişsel, entelektüel ve kültürel nitelikleri üzerindeki etkisi önemli yer tutmaktadır. Bu etkinin bireyin üzerinde en yakın sosyal çevresinde konuşulan dil veya dillerle meydana gelmesi de kaçınılmazdır. Sosyal çevre bireyi doğuştan veya sonradan aktif olarak etkiler. Günlük yaşamda, bir kişi, sosyal çevrenin çeşitli unsurlarının, çeşitli türlerinin nesnel etkisine sürekli maruz kalır, diğer yandan, dönüşümüne ve gelişimine katılır, böylece kendisinin fiziksel, ruhsal, bilişsel ve kültürel doğasını değiştirir. Çevre, insanın, bilgi ve deneyiminin maddi ve manevi olarak yeniden üretiminin kaynağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda sosyal çevre, insanın dönüştürücü etkisinin, hedefinin ve çabalarının uygulama alanının, faaliyetlerinin hedefidir. Başka bir deyişle, çevreyi inceleyerek, bireyin bilişsel dünyasının oluşumunun kaynakları, faaliyetlerinin ve davranışlarının koşulları ve güdeleri hakkında bir fikir edinebiliriz. Sonuç olarak, bireyin bilişsel niteliği, kişiliği sosyal olarak dönüşen faaliyetler sürecinde büyük ölçüde sosyal çevre ile etkileşim içinde oluşur. Sosyal çevrenin kişilik üzerindeki etkisini hesaba katmak ve onların etkileşiminin doğasını incelemek, hem kişiliğin kendisinin hem de genel olarak kültürel süreçlerin, dinamiklerinin incelenmesinde kesinlikle gereklidir. Sonuçta, "insanlar koşulların ve yetiştirilmenin ürünleridir ve bu nedenle, değişen insanlar farklı koşulların ve değişen yetiştirilme tarzının ürünleridir. Yapısal olarak, sosyal çevre bir sosyo-ekonomik, politik-ideolojik ve yaşam koşulları olduğu kadar bu koşulların ortaklığıyla birbirine bağlanan bir dizi insandır. Aynı zamanda bir kişinin çevrenin etkisini pasif olarak algılamadığı, sosyal rolüne ve sosyal ilişkiler sistemindeki yerine bağlı olarak aktif ve seçici olarak algıladığı bilinmektedir. Bu durumda sosyal çevrede konuşulan dil veya dillerin bireylerin dil yetisine ve bilişsel dil bilgisi ve yeteneğine etkisi aynı veya farklı oranda olması o dil veya dillerin prestijli olup olmadığına da bağlı olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal çevrede dilin prestijli olmasının sosyal olduğu kadar siyasal- ekonomik faktörleri de bulunmaktadır. Araştırmada ikiddillilikte sosyal çevre faktörünün kategorileri ele alınmaktadır.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İkiddillilik, Sosyal Çevre, Eğitim, Ana Dil, İkinci Dil.

EĞİTİM DİPLOMASİSİ ÇERÇEVESİNDEN ALMANYA EĞİTİM FEDERALİZMİ VE İKİDİLLİLER İÇİN DERS KİTABI HAZIRLAMAK

Bora Başaran

Embassy of Turkey in Frankfurt, Germany, bbasaran@anadolu.edu.tr

Abstract | Özet

Federal Almanya Cumhuriyeti'nin mevcut devlet düzeni 1949'da yürürlüğe giren Anayasa'ya dayanmaktadır ve federal bir düzenin fikrini temel alır. Bunun anlamı: Federal hükümet, merkezi politika alanlarından sorumlu değildir, ancak eyaletler sorumludur. Bu yalnız bir dil ile her eyaletin kendi eğitim politikası, öncelikleri, yaklaşımları ve standartları olduğu anlamına gelmekte ve eğitim diplomasisi açısından da aynı dili konuşan 16 farklı ülke 'ye yönelik eğitim yaklaşımlarının geliştirilmesi demektir. Eğitim federalizmi temelde eyaletler arasında standardizasyona karşı, içerikler açısından da senkron ve yine eyaletler arasında rekabet temelli deneysel stratejileri temeline dayandırılmaktadır. Merkezîyetçi anlayışları ve perspektifleri olmayan eyaletler için örneğin Ana dilin öğretilmesi hedefli bir ders kitabının hazırlanması yine 16 farklı ülkeye yönelik tek ders kitabının sunulması anlamına gelmektedir. Klasik bir bakış açısı ile bu türde bir yaklaşımın herhangi bir beis uyandırmaması doğaldır ve genel kabul gören durumdur. Bu çalışma ile mevcut olanakları ile Hessen eyaleti örneğinde Türkçe ve Türk Kültürü derslerine yönelik ders kitaplarının tasarlanmasına yönelik taslak bir yaklaşımın paylaşılması hedeflenmektedir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Eğitim Diplomasisi, Eğitim Federalizmi, Türkçe ve Türk Kültürü, Ders Kitabı, Hessen Eyaleti.

PHRASAL VERBS IN BRITISH ENGLISH AND AMERICAN ENGLISH AND THEIR REPRESENTATION IN THE BILINGUAL ENGLISH-ALBANIAN DICTIONARY

Fatma Shijaku
University of Tirana, Albania

Abstract | Özet

This study explores the phrasal verbs in British English (BrEng) and American English (AmEng) regarding their form and meaning and their lexicographical representation in the bilingual dictionary of English-Albanian. Phrasal verbs constitute a stumbling block for second language learners. The situation is rendered even more difficult with them appearing in different forms and incorporating different meanings in the varieties of British English and American English. The purpose of this study is to identify cases of phrasal verbs peculiar to BrEng usage or AmEng usage, phrasal verbs of different forms in BrEng and AmEng meaning the same thing, cases of phrasal verbs of the same form but of different meanings in both varieties and their incorporation as such in the bilingual dictionary of English-Albanian. Their representation in bilingual dictionaries of English-Albanian is wanting as the article seeks to find out. This is a corpus-based analysis of 400 phrasal verbs drawn from “Phrasal verbs: Cambridge Dictionary” and the electronic “Collins Dictionary” (<https://www.collinsdictionary.com/>), as we also investigate their translation in the English-Albanian bilingual dictionary by Pavlli Qesku, EDFA, 2002 edition.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Phrasal Verbs, British English, American English, Differences, Bilingual Dictionary, Representation.

REVIEWING THE IMPORTANCE OF *BEJTEXHI* LITERATURE IN THE SYSTEM OF ALBANIAN LITERATURE

Belfjore Qose (Zifla)
University of Tirana, Albania

Adriatik Derjaj
University of Tirana, Albania

Abstract | Özet

Modern Albanian Studies are trying to review the intercultural and linguistic relation between Albanians and the Turkish culture, during the period of Ottoman Empire. In the past, these relations have been considered (due to rising nationalism) only as negative, but Albanian and German Albanologists have changed this view with their innovative researches, in which they analyse the complex relation of cultural influence and its consequences in literature and language. Amid the intercultural relation Albania-Turkey, a rare phenomenon took place, the *bejtexhi* literature, which was written by Albanian authors but with a language that involved many Arabic, Turkish and Persian vocabulary. This literature was never as influential as the literature coming from the centers, like for example the Persian literature, which was as influential as Romanticism in Europe, shaping the modern mindset, mentality, up to the values of the whole society and politics. In the Albanian case, this literature's importance stands in the pathway for creating the modern Albanian literature.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Remapping, Influence, Bejtexhi, Aljamiado

İKİDİLLİLİK BAĞLAMINDA SURİYELİ MÜLTECİ ÖĞRENCİLER VE KİLİS İLİ ÖRNEĞİ

Hüseyin Doğramacıoğlu
Turkey, hdogramacioglu@gmail.com

Nuran Özlük
Turkey, nuranozlu@yahoo.com

Abstract | Özet

Kilis, Güneydoğu Anadolu ile Akdeniz'in birleşim noktasında bulunan ve Suriye sınırına sıfır noktasında yer alan serhat bir şehirdir. Bu küçük şirin Anadolu kenti Suriye göçünden evvel kendi içerisinde farklı kültürlere kapalı Türkmen ve Sünni nüfustan oluşan, kendine özgü demografik yapısı olan bir şehirdi. Ancak Suriye'deki iç savaş münasebetiyle Türkiye'ye sığınan mülteciler ağırlıklı olarak Kilis Öncüpınar Sınır Kapısından geçerek Anadolu'nun muhtelif şehirlerine sığınmışlardır. Ancak Kilis'i diğer Anadolu şehirlerinden ayıran yegâne fark kendi nüfusundan fazla mülteciye ev sahipliği yapmasıdır. Bu şehirde ilkokuldan üniversiteye kadar ana dili Arapça olup sonradan Türkçe öğrenen öğrenciler ikidilli kabul edilebilir. Bu öğrenciler başta kendilerine özel açılan okullarda eğitim görmekteyken günümüzde Türk nüfusuyla aynı sınıflarda tümüyle ortak dersler görmektedirler. Bu durumda özellikle bazı okullarda sınıfın yarısını ve bazen yarıdan fazlasını mülteci, geri kalanı da Türk öğrenciler oluşturmaktadır. Farklı dil konuşan öğrencilerin aynı sınıfta eğitim almaları münasebetiyle iletişimde bazı sıkıntılar olsa da genellikle bir müddet sonra bu sıkıntılar yerini ikidilli insanlara bırakmaktadır. Bu insanlar ileride muhtemeldir ki her iki dili de akıcı konuşabilen, farklı kültürlere açık ve onları benimsemiş örnek insanlar olarak karşımıza çıkacaktır.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Mülteciler, Kilis, Suriyeli İkidilli Öğrenciler.

TÜRKİYE'DE YAŞAYAN VE ANA DİLİ ARAPÇA OLAN AİLELERİN İKİDİLLİ ÇOCUKLARININ EV ORTAMINDA TÜRKÇE KULLANMA DURUMLARININ İNCELENMESİ

Murat Yiğit

Kırkkale University, Turkey, muratyigit06@gmail.com

Muhammed Hasan Çakır

Kırkkale University, Turkey, hasancakir335@gmail.com

Abstract | Özet

İki dillilik mefhumu, genel manada fertlerin iki farklı lisanda anlama ve anlatma becerilerini kullanma yeteneği olarak tarif etmek mümkündür. İki dilli olma durumu; bireysel, toplumsal, sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel gerçekliğe göre farklılık gösterebilir. Bu çerçevede temel olarak ikidillilik; bireysel ve toplumsal olmak üzere iki farklı perspektifte incelenebilir. Bireysel ikidillilik, insanların kendi istekleri doğrultusunda ana diline eşdeğer olarak ikinci dili kullanma mahareti olarak tanımlanabilir. Toplumsal ikidillilik ise; farklı durumlara göre değişkenlik gösteren, cemiyetin tercihinin ya da gerekliliklerine bağlı olarak ana dili haricinde ikinci bir dilin aktif olmasıdır. 1980-1988 yılları arasında yaşanan İran-İrak savaşı, 1990 yılında gerçekleşen I. Körfez savaşı, 2003-2005 yıllarında gerçekleşen II. Körfez savaşı ve son olarak 2011 yılında başlayan Suriye iç savaşı sonucunda yaşanan zorunlu göç dalgasının hedefi, bölgenin yaşanabilir en güvenli ülkesi konumunda bulunan Türkiye olmuştur. Bu düzensiz göç hareketleri sonucunda ana dili Arapça olan milyonlarca insanın Türkiye'de yaşamaya başlaması ile ortaya çıkan ikidillilik olgusu özellikle çocuklar ve ailelerin Türkiye'ye uyum ve entegrasyonun sağlanması sürecinde hayati öneme sahiptir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Türkiye'de yaşayan ve ana dili Arapça olan ailelerin ikidilli çocuklarının ev ortamında Türkçe kullanma durumlarının incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada, ana dili Arapça olan ailelerin ikidilli çocuklarının ev ortamında gerçekleşen iletişimde ilk tercih ettiği dil Türkçe midir? ve bu tercih hangi değişkenlere göre farklılık göstermektedir? sorularına cevap aranmıştır. Araştırma verileri, çevrimiçi ortamda, yüz yüze odak grup görüşmesi yapılarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı-yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Yazılı ve sesli olarak kayıt altına alınan görüşme sonunda elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş ve araştırmanın amacı doğrultusunda incelenmiştir. Araştırma sonucunda, Türkiye'de yaşayan ve ana dili Arapça olan ailelerin ikidilli çocuklarının ev ortamında en çok tercih ettikleri dil, bu tercihlerinde hangi değişkenlerin etkili olduğu, yarı Türkçe yarı Arapça kullanımların yaşanıp yaşanmadığı, kullanılan iki dilin birbirini etkileyip etkilemediği, Türkçe kullanımında yaşanan sorunlar analiz edilmeye çalışılmıştır.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Ana Dili Arapça olan Aileler, İkidillilik, Ev Ortamı, Türkçe Kullanımı.

RUS OKULLARINDA ÖĞRENİM GÖREN İKİDİLLİ ÖĞRENCİLERİN KÜLTÜR ENTEGRASYON SORUNLARI

Mehmet Canbulat

Akdeniz University, Turkey, canbulatm@gmail.com

Betül Koparan

Akdeniz University, Turkey, betulkoparan15@gmail.com

Alina Shoparova

Akdeniz University, Turkey, shoparovaalina@gmail.com

Abstract | Özet

Bu araştırmanın amacı, Rus okullarında öğrenim gören ikidilli öğrencilerin kültür entegrasyonuna dair okul ortamında yaşadıkları sorunları öğretmenlerin gözünden ortaya koymak ve çözüm önerileri geliştirmektir. Coğrafi konumu ile dikkat çeken bir ülke olan Türkiye'nin siyasi, ekonomik ve kültürel yapısı ile farklı ülkelerden göç aldığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün hazırlamış olduğu raporlarla ortaya konulmuştur. Bu raporlar incelendiğinde, Türkiye'de çeşitli ikamet izinleri ile bulunan yabancıların sayısının gün geçtikçe arttığı görülmektedir. Ülkemizde ikamet eden yabancıların tercih ettiği illerden biri de Antalya'dır. Antalya'da ikamet eden yabancılar ele alındığında, Rus kökenli vatandaşların yoğunluğu göze çarpmaktadır. Nitekim, Antalya ilinde birden çok Rus okulunun varlığı bu durumu doğrular niteliktedir. Söz konusu yabancı vatandaşların ve çocuklarının eğitimi, Türkiye'ye ve Türk kültürüne uyum sağlamaları günlük hayatta yaşayacakları zorlukları azaltacaktır. Bu kapsamda yabancı vatandaşların Türkiye'ye ve Türk kültürüne entegrasyon süreçlerinin başarıyla sonuçlanması adına çeşitli bilimsel araştırmaların yapılması oldukça önemlidir. Söz konusu düşünce ile bu çalışmada, Antalya'daki Rus okullarında görev yapmakta olan 10 öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmanın çalışma grubuna dahil olan öğretmenler gönüllülük esasına dayalı olarak belirlenmiştir. Nitel araştırmanın doğasına uygun olarak yürütülen bu çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Çalışmanın sonucunda elde edilen verilere göre, öğretmenlerin çoğunluğunun Rus okullarında öğrenim gören ikidilli öğrencilerin Türkçe öğrenme süreçleri ve bu doğrultuda Türk kültürüne uyum sağlama konusunda birtakım sorunlar yaşadıkları hakkında görüş bildirdiği tespit edilmiştir. Bulgulardan hareketle katılımcıların, Rusya'dan gelen ikidilli öğrencilerin Türkiye'ye ve Türk kültürüne entegrasyon süreci ile ilgili önerilerine yer verilmiştir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İkidillilik, Türk Kültürü, Antalya'da Yaşayan Yabancılar, Yabancı Okul Sorunları.

FRANSA'DA YAŞAYAN GÖÇMEN KÖKENLİ TÜRK ÖĞRENCİLERİN ÇOKDİLLİ DAĞARCIĞI ÜZERİNE BİR DİL PORTRESİ ÇALIŞMASI

Fatma Büşra Süverdem
Ankara Hacı Bayram Veli University, Turkey, busra.suverdem@hbn.edu.tr

Zeynep Şeyma Hamurcu
Hacettepe University, Turkey, zshamurcu@gmail.com

Abstract | Özet

Göçmen kökenli çocukların ikidillilikleri, diğer ikidillilik türlerine göre farklı değerlendirilmektedir. Etnikdilsel çoğunluk ve etnikdilsel azınlık toplumlarının dilleri arasında olağan olarak gelişen hiyerarşik ilişki ve saygınlık farkından dolayı göçmen dillerini konuşan çocukların ikidilliliklerinin olumsuz bir zemin üzerine inşa edilmesi ve dolayısıyla bilişsel açıdan kendileri için kazançlı değil kayıplı olması olasıdır (Cummins, 2000, de Meija, 2002). Günümüzde göçmen kökenli ikidilli çocuklar üzerinde genellikle psikodilbilimsel alanda yapılan araştırmalar bu çocukların her iki dilde de dil gelişimlerine odaklanmaktadır. Bunun yanında, göç ortamında gelişen ikidilliliğin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkan kültürel ve etnikdilsel kimlik gibi kavramlara ilişkin sosyodilbilimsel alandaki çalışmalar daha çok yetişkin göçmenler üzerinde yürütülmektedir. Bu alanda çocuklar ve gençler üzerinde araştırma yapmayı kolaylaştıran güncel dil biyografisi yöntemlerinden biri de dil portresidir (Gogolin ve Neumann, 1991; Krumm, 2001). Çocuğun, boş bir insan figürünün üzerine dil dağarcığında bulunan her bir dil için bir renk seçerek insan vücudunun istediği bölgesini/bölgelerini bu renge boyaması, daha sonra da sözlü veya yazılı olarak tercihlerini açıklaması şeklinde uygulanan dil portresi yöntemi, her yaşta çocuğun kendi "dil evrenini" daha kolay bir biçimde betimlemesini sağlar (Krumm, 2008). Dil portresi yapımı, dil, duygu ve beden arasında ilişki kurmayı sağlayan bir etkinliktir (Busch, 2010b). Bu çalışmanın amacı Fransa'da yaşayan ikidilli Türk çocukları ve gençlerinin dil dağarcıklarında bulunan dillerle olan ilişkilerini, kültürel aidiyetlerini ve etnikdilsel kimliklerine yönelik algılarını daha iyi anlamaktır. Çalışma kapsamında Fransa'da özel bir eğitim kurumunda ortaöğretim ve lise düzeyinde eğitim gören, düzenli olarak Türkçe derslerine katılan ve yaşları 11-18 arasında olan Türkçe-Fransızca ikidilli göçmen kökenli 87 Türk öğrenciyle dil portresi gerçekleştirilerek veri toplanmıştır. İnceleme sonuçları söz konusu çocuk ve gençlerin dil dağarcığında Türkçe ve Fransızca dışında çeşitli diller olduğunu; Türkçeye genellikle sevgi, aşk, gurur gibi olumlu duygular atfedilirken Fransızcanın duygusal karşılığının daha zayıf olduğunu, hatta bazı öğrenciler için olumsuz duyguları çağrıştırdığını; öğrencilerin çoğu Türkçeyi, dildeki yetkinliklerinden bağımsız olarak ana dili olarak tanımlarken Fransızca'yı daha yetkin oldukları dil olarak tanımladıklarını; Fransızca ve Fransız kültürüne oranla, Türkçeyi ve Türk kültürünü kültürel ve etnikdilsel kimliklerinin bir parçası olarak gören öğrencilerin çoğunlukta olduğunu göstermektedir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İkidillilik, Fransa'daki Göçmen Kökenli Çocuklar, Dil Dağarcığı, Dil Biyografisi, Dil Portresi.

GENÇ AHISKA TÜRKÜ BİREYLERİN İKİDİLLİLİK PROFİLLERİ VE AİLE DİL PLANLAMASI

Kayhan İnan

Amasya University, Turkey, kayhan.inan@amasya.edu.tr

Abstract | Özet

1944 yılında Gürcistan'daki anavatanlarından Kazakistan, Özbekistan ve Kırgızistan Sovyet Cumhuriyetlerine sürülen Ahıska Türkleri arada 75 yıldan fazla bir süre geçmesine rağmen Türkçenin sürdürülmesi ve Türk kimliğinin yaşatılmasında büyük bir kararlılık göstermiştir. Bu süre zarfında çoğu zaman temel vatandaşlık haklarından dahi mahrum bırakılan Ahıska Türkleri Sovyetler Birliği'nin temel iletişim dili olan Rusçanın ve kendilerini çevreleyen titüler halkların dillerinin etkisinde kalarak ikidilli bir topluluk kimliği kazanmıştır. Günümüzde Ahıska Türkleri yaklaşık dokuz ülkeye dağılmış ancak Türkçe ve Ahıska Türk kimliği etrafında birleşerek ulus ötesi bir topluluk olarak varlığını sürdürmektedir (Aydınğün ve Aydınğün 2014). Yaşadıkları coğrafyaya bakılmaksızın Ahıska Türklerinin dili şüphesi Türkçedir. Ancak günlük iletişimlerinde Türkçeye Rusça eşlik etmektedir. Aile yapısı, yaşanan çevre ve eğitime bağlı olarak buna titüler diller de dil repertuarına eklenmektedir. Fishman'ın (1965) işaret ettiği üzere repertuardaki diller alan değişkenine göre özelleşmiş işlevlere sahiptir ayrıca ikidillikte bir norm olarak görülen (Grosjean 1982) kod değiştirme de günlük iletişimin bir parçasıdır. Topluluk içerisinde kuşaklar arasında dil seçiminde ve yeterliklerinde farklılıklar görülür. Özellikle genç bireyler önceki kuşaklardan çok farklı toplumsal ve dilsel çevrede yetişmişlerdir. Bu kapsamda bu araştırmanın amacı genç (10-30 yaş arası) Ahıska Türkü bireylerin ikidillilik profillerini betimlemek ve değişen toplumsal yapı içerisinde ailelerin izlediği dil politikalarının rolünü ortaya koymaktır. Bu amaç çerçevesinde araştırma metodolojisinin karma yöntemle dayanmaktadır. Araştırma yöntemine uygun olarak incelenen nitel ve nicel veriler Ukrayna, Kazakistan ve Kırgızistan'da yaşayan Ahıska Türkü beş ailenin üyelerinin katılımı ile toplanmıştır. Katılımcılara yarı yapılandırılmış görüşme soruları yöneltilmiş, anket formları sunulmuştur. Ayrıca gözlemler ve saha notlarından da faydalanılmıştır. Araştırmanın ön bulguları katılımcıların dil repertuarında yer alan Türkçe ve Rusçanın arasında Rusçanın baskın dil olduğu ve ev gibi topluluk içi ortamlar dışında Türkçenin çok az tercih edildiği şeklindedir. Bu bağlamda genç bireyler Rusça açısından yüksek yeterlik düzeyine sahipken Türkçe becerilerde bunun gerisinde olduklarını belirtmiştir. Bu durum onların Türkçe açısından alıcı ikidilli (Beardsmore 1986) olduklarını göstermektedir. Rusçanın ise genç bireylerde ailede de öğrenilen bir dil olarak Türkçe ile birlikte yerini aldığı özellikle karma evliliklerde bu durumun Türkçe aleyhine geliştiği anlaşılmıştır. Ebeveynler Türkçenin Ahıska Türk kimliğinin bir parçası olduğuna inanmakta ve çocuklarının Türkçeyi edinme ve sürdürmelerine önem vermektedir. Genç bireylerin Türkçeyi edinip kullanamamalarında temel faktörün anne ve baba olduğunu düşünmektedir. Bunun yanında yaşadıkları ülkenin gerçeklerini de reddetmemekte ve başta Rusça olmak üzere diğer dillerin de çok iyi düzeyde öğrenilmesinin önemli olduğu görüşündedir. Türkiye'ye yerleşen aileler arasında çocuklarının Rusçayı unutmamasından endişe ettiklerini dile getirenler bulunmaktadır. Aileler ana dilinde eğitim konusunun önemli olduğunu ancak bu konuda yeterli bilince sahip olmadıkları görülmektedir. Türkçenin Ahıska Türklerinin yaşadıkları ülkelerde çocuklara ana dili dersleri ile öğretiminin Türkiye'de yaşama ve çalışma olanağı sağlayabileceği düşüncesi ile destekledikleri anlaşılmıştır.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Ahıska Türkleri, İkidillilik, Aile Dil Planlaması, Türkçe Eğitimi.

ÇİFT DİLDE EĞİTİM VEREN OKULLARA İLİŞKİN AİLE GÖRÜŞLERİ: KIBRIS ÖRNEĞİ

Özkay Aylin Aşçı
Kyrenia University, Cyprus, ozkay.aylin@kyrenia.edu.tr

Ahmet Güneylı
European University of Lefke, Cyprus, aguneyli@eul.edu.tr

Abstract | Özet

Bu çalışmanın amacı; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde uygulanan bir eğitim modeli olmasından dolayı çift dilde eğitimi; yönetsel ve öğretimsel boyutlarda analiz etmek, olumlu ve olumsuz yönleri belirlemek ve daha nitelikli çift dilde eğitimin yapılabilmesine ilişkin öneriler sunmaktır. Problem cümlesi “Çift dilli eğitime ilişkin ailelerin görüşleri nedir?” şeklinde belirlenmiştir. Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı temel alınarak yürütülmüştür. Araştırma, nitel araştırma modellerinden biri olan durum çalışmasına uygun olarak yapılandırılmıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde, velilerin çoğunluğunun çift dilde eğitim veren okullardan memnun olduklarını belirlenmiştir. Çift dilde eğitim veren okulların veliler tarafından seçilme nedenlerinin başında ise yabancı dil öğrenimi gelmektedir. İngilizceyi öğrenme ve etkili kullanabilmek için çift dilde eğitim veren okulların tercih edildiği dile getirilmiştir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Çift Dilde Eğitim, Ana Dili Eğitimi, Yabancı Dil Eğitimi, Birlikte Öğretim, Aile Görüşleri.

İKİDİLLİLERİN EĞİTİMİNDE ETKİLİ BİR MODEL: DİL ALAŞIMI MODELİ

Bekir İnce

Istanbul Medeniyet University, Turkey, bekir.ince@medeniyet.edu.tr

Abstract | Özet

Bu çalışmada amaç, Avrupa'da yaşayan ikidilli çocukların dil öğretimine yönelik dil alışımı modelinin etkililiğini bir örnek üzerinden göstermek, modeli tanıtmak ve yine buradan hareketle ikidillilere hem Türk edebiyatı yazarları ve eserlerini tanıyabilecekleri hem de eğlenceli bir şekilde öğrenme ortamı sağlayacak bir etkinlik örneğini ortaya koymaktır. İlgili alan yazın incelemesine bakıldığında zaman genellikle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Türkçe ve Türk Kültürü dersi için hazırlanmış olan kitapların çeşitli açılardan incelemesine yönelik çalışmalar yapıldığı görülmektedir (Özcan, 2011; Ateşal, 2014; Çelik ve Gülcü, 2016; Çelik, 2017; Mete, Yeşilyurt ve Keskin 2018; Kayır, 2018). Ayrıca yine yurt dışında bu derslerde kullanılmak üzere hazırlanmış etkinliklerin değerlendirildiği çalışmalar da yer almaktadır. Bu çalışmalara göre söz konusu model halihazırda kullanılan bir model değildir. Ayrıca bu çalışmalardan hiçbirinde dil alışımı modelinin etkililiğini anlatan veya örnekleyen bir çalışmaya rastlanılamamıştır. Bunun yanı sıra alanda kullanılan ders kitaplarının dışındaki yardımcı kitaplarda da söz konusu modelin pek kullanılmadığı görülmektedir. Tüm bunlar göz önüne alındığında yapılacak olan araştırmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Dil Alışımı Modeli, İkidillilik.

A REVIEW OF BILINGUAL EDUCATION POLICIES IN FINNISH 2016 NEW CORE CURRICULUM

Wen-Hua Chen

National Taipei University of Education, Taiwan, chenwenhua@mail.ntue.edu.tw

Abstract | Özet

Bilingual education policy has been emphasized in the curriculum reform of developed countries and has received considerable attention in recent years. This paper attempts to explore the relevant connotations of bilingual education policy in Finnish 2016 new core curriculum and to reflect on its implications through a review of official documents. A few comments are as follows. First, the Finnish new core curriculum reconceptualizes the meaning of bilingual education and considers bilingual education policy as part of the holistic education policy. Second, the Finnish government is trying to link bilingual education policy to the European language system to create more international interaction opportunities. Finally, Finnish bilingual education also focuses on the basic requirements of the learner's ability to use the official languages and his/her mother tongue. In short, Finnish “bilingual education” is a refined concept that emphasizes multilingualism, rather than a simplified concept of “an education system with two single languages as teaching media”.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Finnish Education, Bilingual Education, Official Language, Immersion Language, Target Language.

THE COMPARISON OF ENGLISH VOCABULARY LEARNING STRATEGIES EMPLOYED BY BILINGUAL AND MULTILINGUAL STUDENTS

Kübra Aksak

Ministry of National Education, Turkey, k.aksak@hotmail.com

Feryal Çubukçu

Dokuz Eylül University, Turkey, cubukcu.feryal@gmail.com

Abstract | Özet

In today's world, linguistic diversity has become an issue of importance since societies are becoming more and more multilingual as a result of globalization. This impacts the ways of communication by forcing people to go beyond their borders and learn other languages regarded as tools that help them meet their needs. The question of whether multilinguals or bilinguals have a deeper understanding of how languages are learned has long been studied vehemently by the scholars. Hence, this study investigates whether bilingual and multilingual primary school students differ significantly in using vocabulary learning strategies. It is an attempt to find the answers to the following five questions stated below: 1. What are the types of English vocabulary learning strategies used by bilingual and multilingual primary school students? 2. Is there a significant difference between bilingual and multilingual primary school students in terms of the use of English vocabulary learning strategies? 3. Is there a significant difference between bilingual and multilingual students' vocabulary achievement scores? 4. Is there a correlation between bilingual primary school students' English vocabulary learning strategies and their vocabulary achievement? 5. Is there a correlation between multilingual primary school students' English vocabulary learning strategies and their vocabulary achievement? The present study was carried out through a questionnaire from which findings stressing a higher level of overall strategy use for multilingual students in comparison with bilingual students were extracted. The results showcased that a frequent use of strategies of multilinguals to learn and practice new words might arise from both their awareness of how they can learn an additional language and their utilization of these strategies flexibly and appropriately. The findings also revealed that significant differences between bilingual and multilingual learners come in sight in terms of only cognitive and metacognitive strategies that are deployed by multilingual participants more frequently, which points to the justification that multilingual learners' language learning experience contributes to their autonomy by planning and controlling their own learning process, closely associated with cognitive and metacognitive strategies.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Bilingualism, Vocabulary Learning Strategies, Multilingualism.

TÜRKÇEDE İKİDİLLİLİK ÇALIŞMALARININ BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Merve Avcı

Hacettepe University, Turkey, mavci11@hotmail.com

Mehmet Kurudayıoğlu

Hacettepe University, Turkey, mkurudayi@hotmail.com

Abstract | Özet

Bu çalışmada, Türkçede ikidillilik üzerine yapılan araştırmaların anahtar kelime, yazar, üniversite, ülke, atıf ve benzeri yönlerden dağılımını incelemek ve yapılan incelemeyle ikidillilik araştırmalarının güncel durumunun tespiti amaçlanmıştır. Çalışmada bilimsel haritalama yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle göre; çeşitli veri tabanlarından verinin elde edilmesi, tekrar eden bilgi veya yazım farklılıklarının önüne geçilmesi amacıyla verinin ön işleminden geçirilmesi, ağ tespitlerinin yapılması, haritalama, görselleştirme ile sonuçları yorumlama aşamaları gerçekleştirilmektedir. Araştırmada öncelikle Web of Science(WoS) veri tabanında (SCI-EXPANDED, SSCI, AHCI, CPCI-S, CPCI-SSH, BKCI-S, BKCI-SSH, ESCI indexlerini içeren) “İki Dillilik(Bilingualism)” ve “Türkçe(Turkish)” kelimelerinin birlikte geçtiği bir arama yapılmış, arama sonucunda 216 çalışmaya ulaşılmıştır. Yayımlanma yılları 1988-2021 arasında olan bu araştırmalardan 2021 yılında yayınlanmış olan 2 makale, aynı yıl içinde yayın sayısının artma olasılığının yüksek olmasından dolayı araştırma dışı bırakılmıştır. Yaklaşık otuz yıllık süreçte Web of Science veri tabanına eklenen 214 yayın analiz birimi olarak ele alınmıştır. Bu yayınlar Vosviewer paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. İncelenen yayınların; yayın türü, yayınların ülkelere göre dağılımı, anahtar kelimeleri, atıf sayısı, yayın yapılan dergiler, yazarların kurumları haritalandırılmış, görselleştirilmiş ve yorumlanmıştır. 30 yıllık süreçte ele alınan yayınların yarıdan fazlasının 2015-2020 yılları arasında üretildiği; yayınların anahtar kelimelerinin, ikidillilik, çok dillilik, ikidilli eğitim, Türk göçmenler, Türk göçmen çocukları, çapraz dilsel etki, Türk-Alman ikidilliliği, ikinci dil edinimi gibi sözcükleri içerdiği gibi bulgulara erişilmiştir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İkidillilik, İkidilli Eğitim, Bibliyometrik Analiz, Türkçe Eğitimi.

İKİDİLLİLİK KONUSUNDA HAZIRLANMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLER ÜZERİNE BİR İNCELEME

Meltem Çetinkaya

Istanbul University, Turkey, meltem.cetinkaya@ogr.iuc.edu.tr

Abstract | Özet

Savaş, göç, eğitim gibi olgular insanlar arası iletişimi zorunlu kılarken bu iletişim, diller arası etkileşimlerin meydana gelmesine neden olmuştur. Bunun yanında günümüzdeki teknolojik gelişmeler de diller arası bu etkileşimleri arttırmıştır. Gerek sosyal yaşamda gerek eğitim ve iş yaşantısında birden fazla dil kullananların sayısı giderek artmaktadır. Dünyaya açılabilme ve kendini gerçekleştirebilmek için artık bireylerin birden fazla dil bilmelerinin önemli olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda son yıllarda bu konu üzerine eğilmeye başlanmış ve alan yazında ikidillilik üzerine çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada da bu çalışmalar arasından Türkiye’de ikidillilik üzerine hazırlanmış lisansüstü tezlerin; türüne, yapıldığı yıllara, yürütüldüğü üniversite ve enstitülere, uygulandığı konu alanlarına, hedef kitlelerine ve araştırma yöntemlerine göre sınıflandırılarak değerlendirilmeleri amaçlanmıştır. Araştırmaya konu olan tezler YÖK’ün Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edilmiştir. Bu veri tabanında arama yapılırken “ikidilli” anahtar sözcüğü kullanılmıştır. Çıkan sonuçlardan sadece Türkçe dilinde yazılmış elli iki lisansüstü tez araştırma kapsamına alınmıştır. Yapılan araştırma doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Doküman incelemesiyle elde edilen veriler belirlenen başlıklara göre içerik analizi yapılarak sınıflandırılmıştır. Tezlerle ilgili kodlamalar araştırma alt başlıklarından hareketle araştırmacı tarafından geliştirilmiş “Lisansüstü Tez İnceleme Formu”na kaydedilmiştir. Kodlama sonucunda ulaşılan sonuçlar yüzde ve frekans olarak tablo biçiminde verilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için yapılan kodlamalar doktora derecesine sahip bir alan uzmanı tarafından daha değerlendirilmiştir. İnceleme sonucu elde edilen verilerden hareketle ikidillilik konusunun önemi vurgulanmış ve konuyla ilgili değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İkidillilik, Lisansüstü Tezler, Doküman İncelemesi, İçerik Analizi.

İKİDİLLİ ÇOCUK VELİSİ OLMAK

Dilshoda Mubarakova
Uzbekistan, dilim_12@yahoo.com

Abstract | Özet

İki dil konuşma bir yetenektir. İkidillilik bir kişinin aynı anda iki dilin yaşamında sıkça kullanılmasını içerir. Fakat ailede ikidillilik çocuklar için genellikle konuşma becerileri önünde bir engel haline gelebilir. Sovyetler Birliği zamanlarını hatırlarsak ülkede karma evlilikler yaygındı. SSCB çok uluslu bir ülke olarak ünlüydü. Ancak ana iletişim dili Rusçaydı. Esas olarak tüm ailelerde konuşuldu. Pek çok çocuk ana babalarının dillerini bilmiyor ya da çok az biliyorlardı. Ülkede çok dillilik diye bir şey yoktu. Bugün ise durum değişti. Komşu ve uzak ülkelerle daha fazla iletişim kurmaya başladık. Ayrıca komşularımız da kendi ulusal dillerine önem vermeye başladılar. Tüm bu eğilimler esas olarak yeni nesil tarafından hissedilmeye başladı. Bugün çocuklar iki veya daha fazla dil atmosferinde ve genellikle aynı zamanda kendi kültüründe yaşıyorlar. Fakat iki dilin tümü eşit olarak geliştirilemeyebilir. Bir dile hâkim olunabilir, biri sözlü veya yazılı olarak geliştirilebilir. Ebeveynler aynı anda iki dil kullanırsa zorluklar daha da artabilir. Çift dilli ailelerde yetişen çocuklar büyüdükçe farklı derecelerde dil yeterlilikleri yaşayabilirler. İletişim kurarken bunları karıştırmayabilirler, ancak bazen de başka bir dilden alınmış bazı yapıların dahil olduğunu fark etmek mümkün. Bildirimizde SSCB'nin dağılmasının ardından ikidilli ailelerde çocukların yaşadığı zorlukları ve ikidilli ailelerin sorunlarını ele almayı düşündük.

Keywords | Anahtar Kelimeler: SSCB Ülkeleri, İki Dil, Hâkim Dil, İletişim Sorunları.

ALMANYA'DA İKİ/ÇOK DİLLİ EĞİTİMDE AİLE VE OKULUN ROLÜ

Cemal Yıldız

Embassy of Turkey in Berlin, Germany, cemalyildiz@yahoo.com

Kevser Arslan

Embassy of Turkey in Berlin, Germany, kevsr.as@gmail.com

Reyhan Thomas

Embassy of Turkey in Berlin, Germany, reyb.thomas@gmail.com

Abstract | Özet

Birden çok dil bilmek, günümüz dünyasında artık inkar edilemeyecek sosyal bir gerçeklik olmasının yanında kaçınılmaz ve önemli bir beceri olarak görülmektedir. Ülkeler arasındaki sınırlar eskisine göre daha esnektir ve gittikçe daha fazla insan turizm, ticaret, ziyaret vb. amaçlarla yabancı ülkelere seyahat etmekte ve yüzbinlerce insan ise değişik nedenlerle doğup büyüdüğü topraklardan başka ülkelere göç etmektedir. Küreselleşme hızı her geçen gün artarken birden fazla dil bilme zaruritesi de kendini göstermektedir. Çalışmada, yurt dışında Türkçe-Almanca ikidilli büyüyen Türk çocuklarının iki dili dil gelişimi konu edilmiş ve bu süreçteki koşullar farklı değişkenler açısından ele alınmıştır. Çocuklarda ikidilliliğin bilimsel özelliklerini belirlemek amacıyla aşağıdaki soruların cevabı aranmaya çalışılmıştır. - Almanya'da yaşayan Türk çocukları için ikidillilik bir avantaj mıdır dezavantaj mıdır? - Almanya'da yaşayan ve ailevi konumundan dolayı ikidilli olan çocukların maruz kaldığı ikidillilik durumu eğitim ve iletişimlerini/ilişkilerini nasıl etkilemektedir? - İki dilli ortamda yetişen Türk çocuklarının durumu ve ebeveynlerinin ikidilliliğe karşı bakış ve yaklaşımları nasıldır? Karma yöntem uygulan çalışmanın teorik kısmında, öncelikle ikidillilik ve çok dillilik kavramı ve bu sahada yapılan çalışmalar literatür temelinde tartışılmış ve bir çocuğun en iyi şekilde çok dilli büyüüp büyüemeyeceğini etkileyen koşullarla ilgili değişkenler gösterilmiştir. Çalışmanın uygulama bölümünde, teorik bölümünde tartışılan bilgiler ışığında ebeveynlere ve çocuklara yönelik hazırlanan ankette sorulan sorulardan alınan cevaplar kendi içinde sayısal olarak istatistik bir şekilde değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Ayrıca anketlerden elde edilen veriler kodlanarak geliştirilen programa göre her çocuk için ayrı bir iki/çok dillilik raporu üretilmiştir. Böylece her çocuğun ikidillilik koşullarını betimleyen bir rapor elde edilmiştir. Bu raporların ailede, yuva ve okullarda yapılacak olan dil destek programlarında çocuğu tanımak ve doğru yöntemlerle dil teşviklerinin yapılmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İki/çokdillilik, Almanya'da İkidilli Eğitim, İkidilli Aile.

İKİ/ÇOKDİLLİ ORTAMLARDA BÜYÜYEN ÇOCUKLARDA VELİ ETKİSİ (ALMANYA / HOF ÖRNEĞİ)

Berna Çak
Germany, cakberna@gmail.com

Abstract | Özet

İki/çok dillilik; bireyin, toplumun, ya da toplum içindeki özel amaçlı grupların, birden fazla dili kullanabilme yeteneğini doğal ya da zorunlu yollardan edinmiş olmayı ifade eder. İnsanlarda ikidillilik edinimi aile ve çevrede gerçekleşir. Bu şekilde eş zamanlı edinilen dillerin çocuk gelişimi üzerindeki etkileri çeşitli çalışmalarla incelenmiştir. İki ya da çok dilli olarak büyüyen çocukların velilerinde sıkça görülen endişe ise, çocuklarının bilişsel ve zihinsel olarak zorluk çekeceği, gelişimlerinin yaşatlarından geri kalacağı yönündedir. Oysa bu endişelerin aksine çok dilli ortamlarda büyüyen çocukların gelişimlerine önemli katkı sağladığı bilimsel çalışmalarla desteklenmiştir. Dil edinimi ve öğrenimi arasındaki farkları bilmeyen aileler istemeden çocuklarının, erken çocukluk döneminde kazanması gereken bu imkanı kaçırmış olabiliyorlar. Her iki dilde yetkin olabilen bireylerin başarı oranları genellikle tek dilli bireylere göre daha iyi olarak gözlemlenmiştir. İş hayatları, sosyal hayatları ve eğitimlerindeki gelişim, yaşatlarından geri kalmanın aksine kimi zaman onların önüne geçmiştir. Bu başarı yalnızca dildeki yeterlilikle değil aynı zamanda kültür çatışması sorununu aşmakla elde edilebilir. Doğal ortamları itibarıyla iki ya da çok dilli ortamlarda büyüyen bu çocukların veli ve çevreleri tarafından desteklenmesi her iki dil ve kültürde kendilerini ilerletmesi toplumsal açıdan da önemli bir kazanımdır. Aksi takdirde kültür çatışması yaşayan, dil yeterliliği kazanamayan çocuklar, ergenlik ve gençlik dönemlerinde- kötü alışkanlıklara daha meyilli, depresif, asosyal bireyler haline gelebilirler. Bu sorunlar beraberinde eğitim, iş ve sosyal hayatlarında başarısızlıklar getirir. Bu çalışmada Almanya Hof şehri ve çevresindeki velilerin tutum ve davranışı sonucunda iki ya da çok dilli bireyler olarak yetişebilen ve yetişemeyen çocuklar üzerindeki gözlemler öğretmen ve veli değerlendirmeleriyle açıklanacaktır.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İki/çokdillilik, Veli Tutumu, Dil Edinimi, Kültür Çatışması.

İKİDİLLİ ÇOCUKLARIN AİLELERİNE YÖNELİK ÇALIŞMALAR KAPSAMINDA ÖĞRETMENLER İÇİN BİR EĞİTİM PROGRAMI ÖNERİSİ: DİL VE KÜLTÜR KOÇLUĞU EĞİTİMİ

Ezgi İnal

Istanbul Aydın University, Turkey, ezgiinal1@aydin.edu.tr

Abstract | Özet

İkιδillilik ve çokdillilik beraberinde çok kültürlüğü getiren bir süreçtir. Bu kapsamda ikidilliliğin farklı türleri bulunmakta bu kapsamda çocukların dil gelişimiyle birlikte sosyal uyumları da konusu olmaktadır. Bu kapsamda özellikle çocukların sosyalleşmeleri ve ikidilli yahut çok dilli olabilmeleri konusunda stratejilerin uygulanmasına yönelik inisiyatif ve tercih tamamen ailelere aittir. Ailelerin bu konuyu sağlıklı yönetebilmek ve ikidilli olarak yetişen çocuklarının sağlıklı ortamlarda bulunabilmelerini sağlamak üzere danışabilecekleri çeşitli uzmanlara ihtiyaçları vardır. Bu uzmanlar bir psikolojik danışman ya da klasik öğretmen niteliklerinden farklı olarak dil gelişiminin ve kültürel uyumun inceliklerini bilen dil uzmanları olmalıdır. Bu anlamda ailelere kültürel uyum ve çok dillilik hakkında doğru bilgilerin verilmesi, doğru bilinen yanlışların düzeltilmesi ve çocuklara sağlıklı dilsel ortamlar yaratılması oldukça önemlidir. Çocukların bütün yaşamlarını etkileyecek bu önemli iletişimsel zenginlikten mahrum kalmamalarını sağlamak, çocuğun gelecek yaşantısında ve elbette toplumun nitelikli bir üyesi olmasında oldukça önemlidir. Bu çalışmada koçluk kavramı ve buna bağlı olarak oluşturulan eğitim çerçevesinde söz konusu ikidilli çocukların ailelerine dil ve kültür koçluğu eğitimi kapsamında bu eğitimi alan dil uzmanlarının nasıl destek olabileceklerine yönelik bir program önerisinde bulunulmuştur.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İkιδillilik, Koçluk, Aile, Öğretmen Eğitimi, Program.

TÜRKİYE'DE YAŞAYAN İKİ DİLLİ TÜRK-JAPON ÇOCUKLARIN ANNELERİNİN YAŞADIKLARI SORUNLAR VE BUNLAR ÜZERİNE GÖRÜŞLERİ

Nuray Demir Öztürk

İstanbul Medeniyet University, Turkey, demirnurayozturk@gmail.com

Abstract | Özet

Japonya, Güneşin Ülkesi olarak adlandırılan ve uzun, ince adalardan oluşan Asya'nın en önemli ülkelerinden birisidir. Bu uzak Asya ülkesi ile bağımız Türkçe ve Japonca'nın Altay dil ailesinin birer üyesi olmasından kaynaklanır. Ertuğrul Fırkateyni'nin Japonya'ya yolculuğu ile bu iki millet arasında kopmaz bağların oluşması sağlanmıştır. Günümüze gelindiğindeyse Japon-Türk ilişkilerinin giderek güçlenmesiyle Türkiye'de 2010 yılı Japon yılı olarak kabul edilmiştir. Bu ilişkilerin geliştirilmesinde iki toplumun bireylerinin birbirlerini daha iyi tanıması için yapılacak çalışmalar önemlidir. Bu çalışmanın amacı ise, Türkiye'de yaşayan Japon annelerin Türkçe ve Japonca konuşan ikidilli çocuklarıyla ilgili karşılaştıkları sorunların belirlenmesidir. Araştırmada nitel düzlemde uzman görüşüne başvurmak, ilgili kaynakları taramak suretiyle ölçmeyi sağlayacak şekilde bir anket oluşturulmuştur. Ankete katılan Japon anneler İstanbul'un çeşitli yerlerinde yaşayan yirmi beş kişiden oluşur, bu kişiler amaçlı örnekleme yönteminden biri olan kartopu örnekleme ile belirlenmiştir ve araştırmada yüz yüze görüşme yoluyla veriler elde edilmiştir. Bu veriler Excel programında analiz edilmiştir. Bu araştırmanın sonucunda Türkiye'de yaşayan Japon annelerin en sık karşılaştığı sorunlar hakkında şu genel çıkarımlarda bulunulmuştur: Türkiye'deki okul-ödev-sınav konularıyla ilgili yeterince bilgi sahibi olmayıp bunları anlamakta güçlük çekmektedirler; sosyal haberleşme araçlarını kullanırlarken birtakım sorunlarla karşılaşmaktadırlar, yoğun mesajlaşmalar sonucunda konudan uzaklaşıldığını ve esas konuyu kaçırdıklarını ifade etmişlerdir; beslenme kültürünün farklı olması açısından sorunlar yaşamaktadırlar; Japon algısı kaynaklı çocuklarının baskıyla karşılaşmalarının yarattığı sorunlar yaşamaktadırlar; covid-19 salgın sürecinde Çinlilere benzetildiklerinden hem çocukları hem de kendileri birtakım sorunlarla karşılaşmışlardır; kendi kültürlerini ve dillerini çocuklarına aktarmada birtakım sorunlar yaşamaktadırlar. Ayrıca bunlar dışında diğer sorunlara bildiride değinilecektir. Araştırmaya katılan Japon annelerin bir kısmı her ne kadar Türkçeyi ve Türkiye'yi iyi biliyor olsalar da kendi dilleri ve kültürlerindeki gibi rahat olmadıkları, bireylerin davranışlarını, toplumun kültürel yönlerini ve Türkçe ifadelerin bir kısmını anlamada zorluk çektikleri saptanmıştır. Türkçeyi çok az bilenler ise çocuklarıyla ilgili konularda pasif kaldıklarını, sosyal ilişkilerinin zayıf olduklarını ve eşlerinin çocuklarıyla ilgili sorunları çözmede kendilerinden daha fazla aktif olduğunu belirtmişlerdir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Japonya, Türkiye, Japon Anneler, Kültürel Farklılık, Türk-Japon İkidilli Çocuklar.

İSVİÇRE'DEKİ İKİDİLLİ TÜRK ÖĞRENCİLERİN TÜRKÇE ÖĞRENME DURUMLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Gözde Nur Candan
Gazi University, Turkey, gz.nur.4206@gmail.com

Abstract | Özet

Bu araştırmanın amacı İsviçre'deki ikidilli Türk öğrencilerin Türkçe öğrenme durumlarına ilişkin öğretmenlerin görüşlerini, öğrencilere Türkçe öğretme amaçlarını, Türkçe öğretme ve kullanma etkinliklerini, Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunları ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini öğrenmektir. Veriler yarı yapılandırılmış bireysel görüşme formu yoluyla toplanmıştır. Tarama modelinde bir araştırmadır. Araştırmada betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Çalışmanın yöntem bölümünde araştırma modeli, araştırma yaklaşımı, çalışma grubu, veri toplama teknik ve araçları, uygulama verileri analizi ile ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Çalışma grubu 2019-2020 eğitim-öğretim yılında İsviçre genelinde 26 kantonda ve yaklaşık 162 noktada Türkçe ve Türk Kültürü dersine giren uygun örnekleme yöntemiyle seçilmiş 30 öğretmenden oluşmaktadır. Çalışmada 30 öğretmene e-posta gönderilmesine rağmen 17'si dönüş yaparak cevap vermiştir. Öğretmenlerin görüşlerinden hareketle sonuç kısmında İsviçre'de Türkçe öğretimine yönelik genel sorunlara ve öğrencilerin Türkçe dil becerilerini edinmedeki sorunlarına çözüm önerileri sunulmuştur.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi, İkidillilik, İsviçre, Türkçe Öğrenme, Öğretmen Görüşleri.

İNGİLTERE'DE YAŞAYAN İKİ DİLLİ TÜRK ÇOCUKLARININ TÜRKÇE VE TÜRK KÜLTÜRÜ DERSİNDEKİ TUTUMLARINA DAİR ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Murat Yiğit

Kırkkale University, Turkey, muratyigit06@gmail.com

Muhammed Hasan Çakır

Kırkkale University, Turkey, hasancakir335@gmail.com

Abstract | Özet

İnsanların geçmişten günümüze kadar çeşitli ihtiyaçlar doğrultusunda ana dilleri dışında ikinci bir dil edindikleri bilinmektedir. Bu yönüyle, ikidilliliğin bireylerin iki farklı dili aynı anda kullanma becerisini temsil ettiği söylenebilir. İki dillilik, bireysel ve toplumsal olmak üzere iki farklı bakış açısıyla ele alınmaktadır. Bireysel ikidillilik, bireylerin kendi ihtiyaçları doğrultusunda ana diline eşdeğer olarak ikinci dili kullanma mahareti olarak ifade edilebilir. Toplumsal ikidillilik ise; temelde bir ulusun başka ulus ya da uluslarla iletişim kurmasını gerektirecek ihtiyaçların (komşuluk, ticaret, akrabalık, kültürel etkileşim vb.) oluşmasıyla ortaya çıkan ve ana dili dışında bir ya da birkaç dilin aynı anda kullanılması durumu olarak ifade edilebilir. Türkiye ve Federal Almanya arasında 31 Ekim 1961 yılında imzalanan “Türk-Alman İş Gücü Anlaşması” Türk işçilerin Avrupa’ya göçünde milat olarak kabul edilir. 1964’te Avusturya, Belçika, Hollanda; 1965’te Fransa, 1967’de İsveç ile Türkiye arasında işgücü anlaşmaları imzalanmasıyla Avrupa’daki ifade ile “Euro Türkler”in sayısı milyonlarla ifade edilmeye başlanmıştır. Kısmen de olsa günümüzde hala devam eden bu göç süreciyle birlikte Avrupa’da yaklaşık 5 milyon Türk’ün yaşadığı bilinmektedir. Göçün başlangıcı olarak kabul edilen 1961 yılından bu yana beşinci nesile ulaşmış olan Avrupa’da yaşayan Türk çocuklarına yönelik MEB tarafından 1957 yılından bu yana “Türkçe ve Türk Kültürü” dersleri verilmeye devam etmektedir. Bu dersin verildiği ülkelerden birisi de yaklaşık 850 bin Türk’ün yaşadığı ülkelerden biri İngiltere’dir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, İngiltere’de yaşayan ikidilli Türk çocuklarının Türkçe ve Türk kültürü dersindeki tutumlarına dair öğretmen görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmanın amacı doğrultusunda, Türkçe ve Türk kültürü dersini vermek üzere MEB tarafından İngiltere’ye görevlendirilmiş öğretmenlere; İngiltere’de yaşayan Türk çocuklarının, Türkçe ve Türk kültürü dersine karşı tutumları nasıldır? ve bu tutumlarını etkileyen etmenler nelerdir? soruları sorulmuştur. Araştırma verileri, çevrimiçi ortamda, odak grup görüşmesi yapılarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı-yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Yazılı olarak kayıt altına alınan görüşme sonunda elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş ve araştırmanın amacı doğrultusunda incelenmiştir. Araştırma sonucunda, Türkçe ve Türk Kültürü Dersi eğitimi alan ikidilli Türk çocuklarının Türkçeye karşı tutumları öğrenilmeye çalışılmış, temel dil becerileri başta olmak üzere Türkçe ve Türk kültürü dersinde yaşadıkları temel sorunlar analiz edilmiştir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İngiltere, İkidilli Türk Çocukları, Türkçe ve Türk Kültürü Dersi, Öğretmen Görüşleri.

TÜRKÇE ÖĞRENEN YABANCILAR İÇİN TÜRK EDEBİYATI ANTOLOJİSİ KİTABINDA GÖNDERİM ÖGELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İbrahim Fatih Demirel
Kastamonu University, Turkey, ifdemirel@kastamonu.edu.tr

Veli Gök
Kastamonu University, Turkey, veligok@kastamonu.edu.tr

Abstract | Özet

Çalışmada yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde destekleyici okuma materyali olarak tasarlanmış Türkçe Öğrenen Yabancılar İçin Türk Edebiyatı Antolojisi kitabında yer alan metinler, metindilbilimsel ölçütlerden gönderim ögesini barındırması açısından incelemiştir. Bu kitabın seçilmesinde, kitabın öğrencilere sunduğu teknolojik kolaylıklar ve zenginleştirilmiş içerik barındırması etkili olmuştur. Metnin bağdaşıklığını sağlayan temel bileşenlerden olan ‘gönderim ögesi’ kendi içinde; şahıs zamirleri, dönüşlülük zamiri, işaret zamirleri, ilgi zamiri, işaret sıfatları ve karşılaştırma olarak alt başlıklara ayrılmaktadır. Türkçenin yabancı/ikinci dil olarak öğretim sürecinde bu yapılar dil bilgisi kuralları çerçevesinde öğrencinin karşısına çıkmaktadır. Çağdaş iletişimsel yaklaşımlarda metne dayalı dil bilgisi öğretiminin verimliliğini ve kullanılabilirliğini destekleyen pek çok çalışma vardır. Dolayısıyla yabancı/ikinci dil öğretiminde kullanılan metinler barındırdıkları gönderim ögeleri aracılığıyla öğrencilere dil bilgisi yapılarını anlama, bu yapıları doğal dil kullanımında bağlam içinde görme ve bu yapıları kullanma imkânı sunmaktadır. Bu gerekçe ile kitapta yer alan metinler Coşkun (2005) tarafından doktora tez çalışması kapsamında hazırlanan “Bağdaşıklık Düzeyi Değerlendirme Ölçeği” doğrultusunda incelenmiştir. Söz konusu ölçekten ‘Gönderim Ögeleri’ çalışmanın merkezine alınmış diğer bağdaşıklık ögeleri bu çalışmanın konusuna dâhil edilmemiştir. Çalışma, yöntem olarak kitapta var olan durumu olduğu hali ile açıklamayı amaçladığı için betimsel bir çalışma olarak ifade edilebilir. Çalışmada tekil tarama modelinden faydalanılarak metinde yer alan gönderim ögesi değişkenleri tür ya da miktar olarak toplanmıştır. Verilerin analizinde ise nicel teknikler kullanılmıştır. Tespit edilen bağdaşıklık ögeleri frekans (f) ve yüzde analizi (%) ile detaylandırılmış ve her bir gönderim ögesi pasta grafik ile tablolaştırılmıştır. Kitapta yer alan ve farklı türlerden oluşan 19 metin, gönderim ögeleri açısından ele alındığında toplam 386 şahıs zamiri, 167 işaret zamiri, 62 dönüşlülük zamiri, 220 işaret sıfatı, 49 karşılaştırma ögesi, 5 ilgi zamiri, kullanıldığı tespit edilmiştir. Türkçenin genel tipolojik karakteri ile uyumlu olarak gönderimlerin ön gönderim ağırlıklı olduğu ve metin içi gönderimlerin çoğunlukta olduğu gözlenmiştir. Gönderim ögelerinin metinlere dağılımı homojenlik göstermemektedir. Örneğin bazı metinlerde bazı ögeler hiç yer alamazken; bazılarında yüksek oranda yer almaktadır. Kitapta yer alan tüm metinlerin B2-C1 seviyesinde yer aldığı belirtilmesine rağmen okunabilirlik düzeyleri, barındırdığı dil bilgisi yapıları ve gönderim ögeleri açısından birbirine yakın düzeyde olmadıkları tespit edilmiştir. Yabancı/ikinci dil öğretiminde kullanılacak metinler seçilirken veya metin değiştirim/uyarlama işlemleri yapılırken gönderim ögelerini bağlam içerisinde kullanılması öğretim süreci açısından önemlidir. Zira dil bilgisi yapılarına odaklanmak yerine metne dayalı dil bilgisi öğretimi literatürdeki çalışmalarla doğrulandığı üzere gerçek/doğal dil kullanımı açısından öğrenciye fayda sağlayacaktır.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Zenginleştirilmiş Kitap, Metinsellik Ölçütleri, Bağdaşıklık, Gönderim Ögeleri, Yabancı Dil olarak Türkçe Öğretimi.

TÜRKİYE'DE İKİDİLLİ ÇOCUK KİTAPLARININ DURUMU

Emine Betül Karabıyık
Mersin University, Turkey, betulkarabiyik@gmail.com

Serdarhan Musa Taşkaya
Mersin University, Turkey, serdarhan@mersin.edu.tr

Abstract | Özet

Kitap okumanın dil gelişimine önemli katkıları olduğu bilinmektedir. Bu nedenle çocuklar küçük yaşlarından itibaren kitaplarla buluşturulmalıdır. Çocuklarda okuma kültürünü geliştirmek amacıyla oluşturulan eserlere çocuk edebiyatı denir. Çocuk edebiyatında eserler çocuğa göre ve çocuk için düzenlenir. Birinci amacı çocuğa eğlenceli vakit geçirmek olsa da çocuk kitapları birçok açıdan çocuk için önemli bir araçtır. Kitapların çocuklar açısından yararlarının başında dil gelişimi gelmektedir. Çocuklara kitap okutarak aslında onlara dille ilgili birçok çalışma yaptırılmış olur. Bu bağlamda dil öğrenme ve gelişiminde, çevresel uyarıcılar kapsamında en etkili olan faktörler arasında yer alan kitap okuma ve çocuk-kitap ilişkisinin önemi sıkça karşımıza çıkmaktadır. Alanyazında yer alan pek çok çalışma da bu ifadeyi destekler niteliktedir. Özellikle etkileşimli kitap okuma yönetimiyle ve ailenin katılımıyla okunan öykülerin; zengin kelime içeriği, dilin tekrarı, tekerleme, metafor ve diyalog ile çocuklara dili öğrenmelerinde eşsiz fırsatlar oluşturduğunu söylemek mümkündür. Bu doğrultuda ikidilli çocuklar için seçilecek kitapların ve bu çocuklar için önemi daha çok ortaya çıkmaktadır. Ancak ikidilli çocuklar için yazılacak kitapların bir kısmının mutlaka iki dille yazılması gerekmektedir. Bu kitapların hazırlanması ve yayımlanması diğer çocuk kitaplarına göre daha çok emek ve özen gerektirmektedir. Bu nedenle de gerek Türkiye’de gerekse diğer ülkelerde ikidilli çocuklar için yazılan kitapların sayısı istenen seviyeye çıkamamıştır. Bu konuda yeterli düzeyde bilimsel çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Halbuki ikidilli çocuklar için çocuk kitaplarının durumu araştırılması gereken önemli bir konudur. Bu çalışmada Türkiye’de ikidilli çocuklara yönelik hazırlanan çocuk kitaplarının durumunun ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu çalışma tarama türünde nitel bir araştırmadır. Araştırmada Türkiye’de satış yapan çeşitli kitap satış siteleri taranacaktır. Bu tarama sonucunda ikidilli çocuklara yönelik olarak hangi dillerde kaç tane kitap olduğu, hangi yayınevlerinin bu kitapları yayımladığı ortaya koyulacaktır. Çalışma 2020-2021 yılları arasındaki yayınları kapsayacaktır. Araştırma iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı gerçekleştirilecek ve güvenilirliği sağlamak amacıyla karşılaştırma yapılacaktır. Araştırma sonunda özellikle ikidilli çocuğu olan veliler ve ikidilli öğrencisi olan öğretmenler açısından yol gösterici bir liste oluşturulması planlanmaktadır.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İkidilli Çocuklar, Dil Gelişimi, Çocuk Edebiyatı, Öykü Kitabı, İkidilli Çocuk Kitapları.

YURT DIŞINDA YAŞAYAN İKİ DİLLİ TÜRK ÇOCUKLARININ TÜRKÇE EĞİTİMLERİNDE KULLANILAN DERS KİTAPLARINDA REDDETME STRATEJİLERİNİN GÖRÜNÜMÜ

Günçe Günduğdu

Hacettepe University, Turkey, guncegundugdu@hacettepe.edu.tr

Nermin Yazıcı

Hacettepe University, Turkey, nerminyazici@hacettepe.edu.tr

Abstract | Özet

Dil kullanımlarını bağlam, konuşucu niyeti, dinleyicide yarattığı etki çerçevesinde ele alan ve iletişim ortamlarındaki değerini inceleyen edimbilim, dilin sosyal bir eylem olarak tanımlanmasına olanak sağlamıştır. Bir şey söylemekle bir şey yapmayı eşdeğer tutan söz eylem kuramı da iletişim bağlamında ürettiğimiz ifadelerin, tümcenin önerme anlamından farklı olarak yeni bir anlam ve gerçeklik kazandığını öne sürmektedir. Bulunulan bağlama uygun olarak dili kullanmak, muhatabın olumlu yüzünü tehdit edebilme potansiyeline sahip söz edimlerinde daha fazla önem taşımaktadır. Rica, istek, teklif, reddetme gibi söz edimlerinin gerçekleştirilmesinde yüz kaybını önlemek ve iletişimi sürdürürebilmek için, konuşulan dilin sosyal ve kültürel niteliklerinin iyi tanınması gerekmektedir. Çocuklar erken yaşlardan itibaren dili yaşadıkları toplumun beklentileri, değerleri ve normlarına uygun kullanabilmeleri için sosyalleştirilmektedirler (Küntay, 2017). Yetişkinlerin, çocukların ve dil öğrencilerinin sosyal yapılanmaya uygun davranış biçimleri sergilemeleri; bireylerin dili kullanarak sosyalleşmesi ve dili kullanmak için sosyalleşmesi ile mümkün olabilmektedir. İçinde bulunduğu dilde sınırlı sosyalleşme yaşayan bireyler, dili kullanarak sosyalleşme aşamasında da zorluklar yaşamaktadırlar. Edimbilimsel edinç, çeşitli söz edimlerinin konuşulan dilin iletişim boyutunda bilişsel, sosyal ve kültürel bağlamına uygun sözceleri kullanabilme becerisini göstermektedir. İki dilli ortamlarda sosyalleşme yaşayan öğrencilerin kendilerini ifade edebilmeleri ve sosyal yaşamlarını sürdürürebilmeleri için kültürel yapıyı iyi tanımaları, uygun kullanımlar ve pragmatik aktarımlar gerçekleştirmeleri beklenmektedir. Reddetmenin yüksek iletişim becerisi gerektirdiği varsayımı üzerine temellenen bu çalışmada, yurt dışında yaşayan ikidilli Türk öğrencilere dil ve kültür öğretiminde kullanılan Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarında geçen reddetme stratejilerinin betimlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemine başvurulmuştur. Dil düzeyleri dikkate alınarak hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarının ilk iki düzeyi, ilk okuma-yazma eğitimine yönelik hazırlanması sebebiyle incelemeye dahil edilmemiş, toplamda altı ders kitabı incelenmiştir. Çalışmada Bee ve Cummings'in (1985) dolaylı, dolaysız ve eklentiler olarak üç başlıkta ele aldığı reddetme stratejileri temel alınmıştır. Ders kitaplarındaki metinlerde geçen reddetme stratejilerinin bulunduğu ifadeler metin bağlamı dikkate alınarak incelenmiştir. Çalışma sonucunda incelenen ders kitaplarında on dört farklı stratejiye yer verildiği tespit edilmiştir. Kitaplarda dolaylı reddetme stratejilerinin doğrudan reddetme stratejilerine göre daha sık yer aldığı belirlenmiştir. Ders kitaplarındaki metinlerde en sık "Hayır sözcüğünü kullanarak", "İhtiyaç olmadığını belirterek" ile "Değil sözcüğünü kullanarak" reddetme stratejilerine yer verildiği tespit edilmiştir. "Değil sözcüğünü kullanarak reddetme" stratejisinin alanyazındaki diğer çalışmalarda yer almadığı belirlenmiştir. Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarında yer alan reddetme stratejilerinin sınıf düzeylerine göre farklılaşmadığı gözlenmiştir. İki dilli Türk çocuklarının Türkçe eğitiminde kullanılacak ders materyallerinin bu dil düzeylerinin dikkate alınarak hazırlanması ve dil düzeylerine uygun temsillerin kitaplarda yer alması gerekmektedir. İncelenen ders kitaplarında metin bağlamında reddetme ifadelerine yer verilse de edimsel edinci geliştirmeye yönelik etkinliklerin yer almadığı bulgulanmıştır. Yurt dışında yaşayan ikidilli Türk öğrencilerin Türkçe eğitimlerinde kullanılan ders kitaplarının, öğrencilerin pragmatik yeterliliğini geliştirmek konusunda yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İkidillilik, Söz Edimleri, Reddetme, Reddetme Stratejileri.

YARI KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ DERS MALZEMESİ TASARIMINDA SÖZCÜK SEÇİMİ ÖRNEĞİ

Bora Başaran

Embassy of Turkey in Frankfurt, Germany, bbasaran@anadolu.edu.tr

Abstract | Özet

Teknolojik olanaklarımız genişledikçe özgün yaklaőımlar ve belki de daha ismarlama çözümlerin üretilmesi kolaylaőmakta. Kiőiselleőtirme kavramını kiőiye özgü ayakkabı tasarımından tutup hediyeler, ilaçlar ve hatta kiőiye özgü öğrenmeye kadar taşınmasını sağlayan temelde teknolojik devinin kendisi. Fakat "Kişiselleştirilmiş öğrenme" teriminin kullanımı üzerinde her ne kadar kiőisel bir öğrenme ortamının tanımı ve bileőenleri üzerinde yaygın bir mutabakat olmasa da en azından 1960'ların başına kadar uzanmakta. Bu çalışma için kişiselleştirilmiş kavramı öğrenmenin uyarladığı "öğrenci için kiőiselleőtirme" yaklaőımını benimsemekle birlikte, çalışma için sahip olunan kısmi imkanlar nedeniyle İki dilliler için materyal hazırlarken sözcük seçimi sürecinde yarı kişiselleştirilmiş bir örneğin paylaşılmasına çalıőılacaktır.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Kişiselleştirilmiş Öğrenme, Ders Kitabı Tasarımı, Sözcük Seçimi.

İKİDİLLİLİK TANIMI ÜZERİNE KURAMSAL TARTIŞMALAR

Nərmin Hüseynova
Azərbaycan, narminn.buseynli@gmail.com

Abstract | Özet

Dil bireysel, toplumsal, kültürel iletişimin temel araçlarından. Modern çağımızda ikidillilik ve çokdillilik yaygın olarak kullanılan terim olmakla birlikte, değişen dünyamızın bize getirdiği vazgeçilmez olgudur. Genel olarak bakıldığında, dünya nüfusunun yarısından çoğu ikidilli. Bu ikidillilik ne anlama geliyor? İngilizce kaynaklara bakarsak, Cambridge Sözlüğü ikidilliliği herhangi iki dili konuşabilen biri olarak tanımlar. Pek çok üniversitenin dilbilim fakültelerine göre, ikidillilik herhangi iki dili konuşma becerisidir ve kişinin her iki dili de ana dili olmasına gerek yoktur. Ancak bu konuda herkes aynı fikirde değil. Örneğin, yirminci yüzyılın başlarında yapısal dilbilimin önde gelen isimlerinden Amerikalı filozof Bloomfield konuyu biraz daha ilerleterek bir kişinin ikidilli sayılabilmesi için her iki dilde de ana dili konuşur niteliğine sahip olması gerektiğini vurguluyordu. Yani her iki dil de aynı ölçüde yeterliliğe sahip olmalıdır. Öte yandan bazı akademisyenler, ikidilli bir kişiyi, her iki dilde de ihtiyaç duyduğu kadar konuşabilen herkesi ikidilli olarak değerlendirmektedir. Aslında bu tanım biraz tuhaf görünüyor. Şimdi şöyle durumu varsayalım. Bir kişi herhangi bir dilde kahve sipariş edebiliyorsa (kahveye ihtiyacı olduğunu düşünürsek) bu kişi ikidilli kabul edilir mi? Diebold'un görüşleri de bu bakımdan dikkate değerdir. Herhangi bir dilin pasif bilgisine sahip olmanın, bir kişinin ikidilli olması için yeterli olduğunu iddia ediyordu. Pasif bilgi derken, bir kişinin o dilde bazı kelimeleri dilin yapısı olmadan da kullanabileceğini kastetti ve bu tür insanları ikidilli olarak nitelendirdi. Bu durumda modern dilbilimin atası olarak tanınan Chomsky'nin 1960'larda dilbilime kazandırdığı dilbilimsel anlayış ve dilbilimsel etkinlik terimleri, ikidilliliği tanımında neredeyse yeni bir yol açtı. Yazar bir dili konuşabilmenin bir dili anlatmaktan farklı olduğunu savunmuştur. Buna dayanarak, bazı akademisyenler herhangi bir ikinci dili kolayca anlayabilen insanları ikidilli olarak kabul etmeye başlamış ve ikinci bir dili konuşmanın etkililiğini veya yeteneğini hesaba katmamışlardır. Bunun en iyi örneği Doğu Afrika'daki Bantu dilleriydi. Bu diller sözcüksel ve sözdizimsel olarak farklı olsalar da yapısal olarak birbirine çok yakındırlar. Bu dilleri konuşan insanlar birbirlerini bir dereceye kadar anlasalar da aynı dili konuşamıyorlar. Her ne kadar garip seslense de bazı bilim adamları bir dili konuşan insanların bile ikidilli olarak kabul edilebileceğini düşünüyorlardı. Onlara göre, bir kişi tek bir dil konuşuyorsa ve herhangi bir işaret dilini, örneğin Amerikan işaret dilini anlıyorsa, o zaman ikidilli bir kişidir. Yukarıda incelenen çeşitli kaynaklar, dilbilimde ikidillilik ile ilgili tüm literatürü kapsamasa da, genel olarak bu kavramın farklı yorumlarının nasıl olduğuna dair bir fikir oluşması için yeterli olabilir. Bu bakış açısıyla hazırlanan çalışmanın amacı, ikidilliliğin tanımlanması ve kimlerin ikidilli olarak kabul edilmesiyle ilgili farklı yaklaşımları incelemek ve bu alanda çalışan araştırmacılara kavramsal bir çerçeve oluşturmaktır. Bu amaç doğrultusunda ikidillilikle ilgili alan yazın taraması yapılmış, bu alanda öne çıkan araştırmacıların kitap ve makaleleri taranarak konuyla ilgili görüş farklılıkları saptanmış ve değerlendirilmiştir. İki dillik her zaman güncel konu olduğundan, bu alanda birçok gözlem yapılmıştır. Kavram ve alandaki deneylerin, gözlemlerin sonuçları belirsiz. Bu, bir kişinin gerçek bir ikidilli olmasının imkansız olduğu anlamına gelir, herhangi iki dilin tam olarak aynı miktarda dile maruz kalması imkansızdır. Çünkü bu şekilde kişi ikidilli ise her iki dilde de ana dilli olur. Çalışma sonucunda, ikidilliliğin tanımı farklı yazarlar açısından incelenmiş gerçek ikidilliliğin imkansız olduğu, bir dilin kesinlikle diğerine baskın olabileceği görülmektedir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İkidillilik, İkidilli Birey, İkidillilik Türleri, İkidilliliğin Avantajları ve Dezavantajları.

İKİDİLLİLERDE DİL YIPRANMASININ DİL EĞİTİMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Selim Tiryakiol

İstanbul Medeniyet University, Turkey, selimtiryakiol@gmail.com

Abstract | Özet

Bu çalışma iki dillilik sürecinde her iki dilde meydana gelen değişimleri ve bu değişimlerin işaret ettiği pedagojik uygulamaları konu edinmektedir. İki dillilik kelime anlamı itibarıyla iki farklı dilde eşit derecede yetkinliği çağrışırsa da bu tür bir iki dilliliğin gerçek hayatta bir karşılığı yoktur. Her iki dilde de eşit beceri göstermek teorik olarak mümkünse de kişiler nadiren aynı bağlam ve aynı dil alanlarında her iki dili de aynı yetkinlikte kullanırlar. Bu yüzden dil öğrenme/edinme eylemi kategorik değil, bir süreç olarak düşünülmelidir. Bu anlamda dil edinme/öğrenme süreci basit bir formülle şu şekilde ifade edilebilir (Valdes 2001'den uyarlanmıştır):

Tek Dil A

Tek Dil B

A AB AB BA BA BA B

Bu formüle göre A ile B tek dilleri arasında herhangi bir noktada bulunan bütün bireyler iki dilli olarak kabul edilebilir. Her ne kadar iki dillilik literatürde her iki dildeki yeterlilik düzeyine, anlama ve anlatma becerilerindeki yetkinlik durumuna, dilin edinildiği yaşa, dilin zihinde düzenlenmesine, dilin durumu ve öğrenme çevresine, ikinci dili edinirken birinci dilin korunup korunmamasına göre sınıflandırılrsa da iki dillilik aslında her iki dilin kesintisiz etkileşiminin adıdır. Bu noktada iki dilin etkileşiminden doğan dil yıpranması dillerde meydana gelebilecek dilbilimsel ve psikolojik değişimlere yönelik incelemeye değer veriler sunmaktadır. İki dillilerin D1'lerinde, baskın olan D2'den dolayı meydana gelen yıpranmalar iki dillilere yönelik uygulanacak eğitim politikaları ve hazırlanacak öğretim materyallerinde de önem arz etmektedir. Bu nedenle bu çalışma iki dilin etkileşime girmesi neticesinde dillerde meydana gelen yıpranmalara odaklanmaktadır. Bu amaçla dil yıpranması üzerine olan literatür taranarak Türkçenin farklı dillerle etkileşimi neticesinde yaşanan dil yıpranmaları ortaya konulmuştur. Bununla birlikte farklı diller üzerine yapılan çalışmaların işaret ettikleri yıpranmaya maruz kalan dil alanları da listelenmiştir. Son olarak bu yıpranmalar nedenleri ile birlikte ortaya konularak dil eğitiminde meydana getirdikleri pedagojik değişimlere dikkat çekilmiştir. Sonuç olarak dil yıpranması üzerine yapılan çalışmalar dillerin aynı zihinde sürekli olarak rekabet hâlinde olduğunu göstermektedir. Dil yıpranması zihindeki dille ilgili işleme süreçlerinin doğal bir sonucu olsa da her iki dili de destekleyerek yıpranmayı en aza indirmek mümkündür. Bunun için ülkelerin dil politikalarının ve eğitim sistemlerinin iki dilliliği destekleyecek şekilde oluşturulması gerekmektedir. Yıpranma literatürüne bakıldığında yıpranmanın ilk nesilde D1 ile ilişkinin azalmasından dolayı başladığını ikinci ve üçüncü nesilde ise ilk nesilde görülen yıpranmanın da etkisi ile tamamlanmamış bir D1 edinimi gerçekleştiği görülmektedir. Bunun için iki dilliler için yapılacak eğitim planlamaları yalnızca ikinci ve üçüncü nesil çocukları değil, ebeveynleri de kapsamalıdır. Diller ev, okul, iş gibi çok çeşitli bağlamlarda kullanılmaktadır. D1 ile olan bağ hangi alanlarda kesintiye uğradı ise D1 yıpranması da en çok o alanlarda görülmektedir. Bunun için dillerin zayıfladığı alanlar tespit edilerek D1 yıpranmasının önüne geçilebilir. D1 yıpranması gerçekleşmişse de yıpranan alanlara yönelik eğitimsel uygulamalar gerçekleştirilebilir. D1 yıpranması en az D1 kod değiştirme mümkün olmadığı profesyonel amaçlarla kullanıldığında görülmektedir. Bundan dolayı iki dilliler için hazırlanacak eğitim ortamları kod değiştirmeyi en aza indirmelidir. Hafta sonu okullarında düzenlenecek etkinlikler öğrencileri Türkçeyi profesyonel ortamlarda kullanmaya hazırlamalıdır.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İkidillilik, D1 Yıpranması, Dil Eğitimi.

DİL VE İKİDİLLİLİK MESELELERİNE HEIDEGGER VE GADAMER'İN FENOMENOLOJİK VE HERMENEUTİK FELSEFELERİ AÇISINDAN BİR YAKLAŞIM

İdiris Demirel

Ağrı İbrahim Çeçen University, Turkey, idemirel@agri.edu.tr

Abstract | Özet

Dil, insanî ve toplumsal varoluşun en karakteristik ayırt edicilerinden biridir. Beşeriyet (mankind) dille insanileşmekte (humanization), kalabalıklar dille toplumlaşmaktadır. 'Farklı diller, aynı düşüncelerin ifadesi için alternatif aletler olmayıp, farklı düşünme ve hissetme biçimleri' anlamına gelmektedir. Dilden ikidilliliğe gelindiğinde, ikidillilik, insanların sürekli ve fasılasız bir şekilde birden fazla lisanı konuşması sebebiyle ortaya çıkan bir olgudur. İkidillilik, küreselleşme dinamiklerinden başka değişik sosyal, iktisadî, siyasal, dinî, etnik, zihni – bilişsel... Muharrik ve ihtiyaçlardan da kaynaklanır. Bu diller, okullarda öğrenilebileceği gibi ailede veya tabii toplumsal ortamlarda kendiliğinden de öğrenilebilir/edinilebilir. İkidillilik durumlarında özel alanda ayrı bir dil, kamusal alanda ayrı bir dil kullanılabildiği gibi, farklı devletlerde yaşandığında her devlette ayrı bir dil de konuşulabilmektedir. Batı felsefesinde dil konusu da ayrıntılı şekillerde işlenmiştir. Bu çerçevede ikidillilikle ilgili görüşler de öne sürülmüştür. Burada örnek olarak Martin Heidegger (1889 – 1976) ve Hans-Georg Gadamer (1900 – 2002)'in isimleri zikredilebilir. Bu isimler sadece felsefeyi değil siyaset bilimi ve sosyoloji gibi bilimlere de etkilemişlerdir. Bilhassa Heidegger ve Gadamer anıldığında akla gelen iki kavram olan hermeneutik ve fenomenoloji ise birer felsefi yaklaşımdır. Bu yaklaşımlardan fenomenoloji daha çok Heidegger'le, hermeneutik ise Gadamer'le ilişkilendirilmektedir. Esasında her iki düşünür de bu yaklaşımlara felsefelerinde ağırlık verir durumdadırlar. Bu bağlamda Heidegger'e göre, 'Dille edinilen tecrübe varoluşun en derin bağlantısına işaret ederken' ve 'insan varlığı doğru mekânını dilde bulurken', Gadamer'e göre, dil hiçbir suretle yalnızca bir alet, bir araç değildir. Bu çalışmanın amacı ikidillilik olgusunu, Heidegger ve Gadamer'in fenomenoloji ve hermeneutiği açısından irdelemektir. Çalışmanın metodolojisi belgesel araştırma yöntemine dayanmaktadır. 'Niceliksel' (qualitative) değil, 'niteliksel' (quantative) bir yaklaşım benimsenmiştir. İnceleme sonucunda ortaya çıkacak bulguların; dil ve ikidillilik meselelerinin daha analitik ve eleştirel şekillerde değerlendirilmesini mümkün kılacak bulgular olacağı düşünülmüştür.

Keywords | Anahtar Kelimeler: Dil, İkidillilik, Heidegger, Gadamer, Felsefe, Fenomenoloji, Hermeneutik.

OLANAKSIZIN SINIRINDA İKİDİLLİ EDEBİYAT YA DA HOCA DEHHÂNÎ'DEN FRANZ KAFKA'YA MİNÖR EDEBİYAT MAKİNESİNİN İKİ DİLLİ KULLANIM KILAVUZU

Mert Tutucu

Boğaziçi University, Turkey, merttutucu94@gmail.com

Abstract | Özet

Gilles Deleuze ve Félix Guattari Kafka-Minör Bir Edebiyat İçin (2001) adlı eserlerinin “Minör Edebiyat Nedir?” başlıklı bölümünde “Kendilerinin olmayan bir dilde yaşayan ne kadar insan vardır günümüzde? (...)” (s. 29) diye sorarlar. Kendilerinin olmayan dilin göçebesi, yersizyurtsuz bir dilin öznesi olarak majör dilde yazmak zorunda kalanlar yalnızca kendilerinin olmayan bir dilde yaşamazlar, aynı zamanda bu yaşamın olanaksızlığının sınırlarını deneyimlerler. Prag Yahudisi olmasına rağmen majör dil konumundaki Çek Almancası ile yazmak zorunda kalan Franz Kafka Max Brod’a yazdığı bir mektupta olanaksızın sınırını şöyle tarif eder: “Yazmama olanaksızlığı, Almanca yazma olanaksızlığı, başka türlü yazma olanaksızlığı.” (akt. Deleuze ve Guattari, 2001, s. 25) Kafka özelinde majör dilde yazmak zorunda kalan minör dilin öznesi olan yazarın ortaya koyduğu edebiyatı tanımlamak için Deleuze ve Guattari minör edebiyat veya minör edebiyat makinesi kavramını kullanırlar. Minör edebiyat, minör bir dilde yapılan edebiyat değil tam tersine azınlık durumunda olan bir topluluğun majör dilde yaptıkları edebiyattır. Deleuze ve Guattari’ye göre minör edebiyatın üç temel özelliği bulunmaktadır. Bu özelliklerden ilki yazının başından beri üzerinde durduğumuz yersizyurtsuzluktur. İkinci özellik, minör edebiyatın her zaman siyasi olmasıdır. Majör edebiyatın bireysel sorunlara yönelme stratejisi yerine minör edebiyat her zaman için bireyselin içindeki toplumsal çatışmayı açığa çıkarma eğilimindedir. Minör edebiyatın son özelliği ise kolektif değerlere daima dikkat göstermesidir. Minör edebiyat yazarları bireyselleştirilmiş metaforlar, imgeler, sözcelemler kullanmak yerine kolektif yazma biçimlerine, kolektif hafızaya daha fazla değer verirler. Yazmak onlar için kolektif bir eylemdir (s. 25-28). Peki minör edebiyat yalnızca Avrupa’da ikidilli olarak yaşamlarını sürdüren ve majör dilde yazmak zorunda kalan yazarlarla mı ilgilidir? Bu soruya hayır şeklinde yanıt vermek için Franz Kafka’dan çok öncesine, 1200’lerin Anadolu’suna bakmanın yeterli olacağı kanaatindeyim. 13. ve 14. yüzyıllar arasında yaşamış olan Hoca Dehhânî ile başlatılan Klasik Şiir -veya Divan Edebiyatı- şairlerine baktığımızda bu şairlerin Arap veya Fars olmamalarına rağmen artan bir şekilde Arapça ve Farsça dillerinin etkisinde şiirler söylediklerini/yazdıklarını görürüz. Önce Anadolu Selçuklu Devleti, daha sonra Anadolu beylikleri ve en sonunda Osmanlı Devleti himayesinde yetişen şairler, geç yerleşik hayata geçme, Moğol istilaları gibi sebeplerle yazılı edebiyat geleneğine uzak kalan ve majör edebiyatını kuramayan Türkçe dilinde şiirler yazmak yerine Arap ve Fars edebiyatı gibi iki majör edebiyatın dilinde, Farsça ve Arapça dillerinin etkisinde şiirler yazmaya başlarlar. Tüm bu şartlar altında minör edebiyat olarak karşımıza çıkan Klasik Şiir minör edebiyatın bütün özelliklerini gösterir. Medrese eğitimi görmüş belli bir azınlık zümresinden çıkan şairler şiirlerini yersizyurtsuz bir dilde Osmanlıca olarak söylerler/yazarlar. İkinci olarak Klasik Şiir zannedilenin aksine oldukça siyasidir. Walter G. Andrews’ın Şiirin Sesi, Toplumun Şarkısı (2018) eserinde değindiği gibi Klasik Şiir’in yaratıldığı ortamlar olan bezm meclisleri, bu meclislerde ortaya çıkan şiirler çoğu zaman Sultan’a bağlanır. Diğer taraftan bazı klasik şairler şiirlerinde mevcut iktidarın Ortodoks İslam anlayışına karşı heterodoks kültüre ses verirler. Son olarak minör bir edebiyat olan Klasik Şiir’de bireysel üslup yerine mazmunların kullanılması şairlerin kolektif üretime, kolektif sözcelemlere ve kolektif hafızaya verdikleri değeri gösterir. Yukarıda ana hatlarıyla çerçevesi çizilen bu çalışmada ikidilli edebiyatın bir yansıması olan minör edebiyat kavramı üzerinden farklı toplumlardan örneklerle ikidilli minör edebiyat makinesinin olanaksızın sınırlarında nasıl işlediği incelenecektir.

Keywords | Anahtar Kelimeler: İkidillilik, Majör Dil, Minör Edebiyat, Divan Edebiyatı, Yersizyurtsuzluk.

